

**UCHWAŁA NR LXXX-51/2024
RADY MIEJSKIEJ W WOŁOMINIE**

z dnia 23 kwietnia 2024 r.

**w sprawie przyjęcia Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Ofiar Przemocy
Domowej w Gminie Wołomin na lata 2024- 2030**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz. U. z 2023 r., poz. 40 z późn. zm.) w związku z art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t. j. Dz. U. z 2024 r., poz. 424) Rada Miejska w Wołominie uchwala, co następuje.

§ 1. Przyjmuje się Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Wołomin na lata 2024 – 2030, stanowiący załącznik do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Wołomina.

§ 3. Z dniem wejścia w życie niniejszej uchwały traci moc uchwała nr XVIII-24/2020 Rady Miejskiej w Wołominie z dnia 24 lutego 2020 r. w sprawie przyjęcia programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Wołominie

Marek Górski

**PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
DOMOWEJ I OCHRONY OSÓB DOZNAJĄCYCH
PRZEMOCY DOMOWEJ W GMINIE WOŁOMIN
NA LATA 2024 – 2030**

SPIS TREŚCI

WYKAZ SKRÓTÓW	3
PRZEMOC DOMOWA.....	4
DEFINICJA PRZEMOCY.....	4
FORMY PRZEMOCY	6
SKALA PRZEMOCY W ŚWIELE BADAŃ OGÓLNOPOLSKICH	7
UZASADNIENIE WPROWADZENIA PROGRAMU	9
PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA PROGRAMU	10
CHARAKTERYSTYKA GMINY WOŁOMIN	12
ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY DOMOWEJ.....	13
DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY DOMOWEJ NA TERENIE GMINY WOŁOMIN	17
ANALIZA DANYCH ZASTANYCH	17
WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH.....	23
UCZNIOWIE	23
DOROŚLI MIESZKAŃCY	36
CELE, ZADANIA I REALIZATORZY PROGRAMU	48
ADRESACI PROGRAMU	56
PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU	56
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	57
EWALUACJA I MONITORING PROGRAMU.....	57
WNIOSKI I PODSUMOWANIE	59
SPIS RYSUNKÓW, TABEL I WYKRESÓW	60
SPIS RYSUNKÓW	60
SPIS TABEL.....	60
SPIS WYKRESÓW	61
BIBLIOGRAFIA	63

WYKAZ SKRÓTÓW

BDL GUS – Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wołominie

KCPU – Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom

KPP – Komenda Powiatowa Policji w Wołominie

MBP – Miejska Biblioteka Publiczna w Wołominie

MDK – Miejski Dom Kultury w Wołominie

NGO (ang. *non-government organization*) – organizacja pozarządowa

NK – procedura „Niebieskie Karty”

OPS – Ośrodek Pomocy Społecznej w Wołominie

OPTU – Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Wołominie

OSiR – Ośrodek Sportu i Rekreacji w Wołominie

PARPA – Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wołominie

PIK – Punkt Informacyjno-Konsultacyjny w Wołominie

PPP – Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

pp. – punkt procentowy

ŚŚ – Świetlice Środowiskowe w Wołominie

UM – Urząd Miejski w Wołominie

ZI – Zespół Interdyscyplinarny w Wołominie

PRZEMOC DOMOWA

Definicja przemocy

Przemoc domowa jest jednym z problemów społecznych, który wymaga podejmowania wielu działań przeciwdziałających temu zjawisku. W świetle ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t. j. Dz. U. z 2024 r., poz. 424), przemoc domowa to *jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności narażające te osoby na:*

niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia

naruszenie ich godności, nietykalności cielesnej lub wolności, w tym seksualnej

szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące cierpienie lub krzywdę

ograniczenie lub pozbawienie dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej

naruszenie prywatności lub wzbudzenie poczucia zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej

Źródło: Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej.

W odniesieniu do zachowań przemocowych w środowisku rodzinnym zwraca się uwagę na cztery cechy charakterystyczne, które są ze sobą ściśle powiązane, występują jednocześnie i stanowią istotę problemu:

- **Intencjonalność** – ma charakter świadomego i zamierzonego działania,
- **Nierównowaga sił** – przewaga jednej ze stron, np. fizyczna, psychiczna czy ekonomiczna,
- **Naruszanie praw i dóbr osobistych** – osoba stosująca przemoc narusza podstawowe prawa osób doznających przemocy, np. nietykalności cielesnej, godności, szacunku itp.,
- **Powodowanie cierpienia i bólu** – osoba stosująca przemoc naraża zdrowie i życie osoby doznającej przemocy na poważne szkody¹.

Przemoc domowa rzadko jest jednorazowym incydem. Amerykańska psycholog Leonora E. Walker opisała cykl przemocy przedstawiający 3 fazy zachowań związanych z doświadczaniem przemocy w związku:

1. **Faza narastającego napięcia** – wzrost napięcia i natężenia sytuacji konfliktowych. Osoba stosująca przemoc staje się poirytowana, zdenerwowana i prowokuje kłótnie, a pozostali członkowie rodziny czują strach i niepewność, przez co dążą do złagodzenia sytuacji.

2. **Faza ostrej przemocy** – wybuch gniewu, upust narastającego napięcia. Osoba stosująca przemoc dopuszcza się czynów, których wcześniej by nie wyrządziła.

3. **Faza miodowego miesiąca** – okres okazywania skruchy przez osobę stosującą przemoc, która przekonuje, że sytuacja już się nigdy nie powtórzy.

Po pewnym czasie napięcie znów zaczyna rosnąć i cykl się powtarza, lecz przemoc jest jeszcze gwałtowniejsza, skraca się faza „miodowego miesiąca”, faza narastającego napięcia i ostrej przemocy wydłużają się i mają gwałtowniejszy przebieg, a po pewnym czasie faza „miodowego miesiąca” zanika i pozostają tylko 2 fazy².

¹Poradnik dla osób dotkniętych przemocą, Stowarzyszenie OPTA, s.1.

²<https://www.niebieskalinia.info/index.php/przemoc-w-rodzinie/30-cykle-przemocy-w-rodzinie> [dostęp: 22.02.2024]

Wyróżnić można następujące formy przemocy:

- 1. Fizyczną** – jest to naruszenie nietykalności fizycznej, celowe uszkodzenie ciała, zadanie bólu bądź groźba uszkodzenia ciała. Jej skutki mogą być różne, np. złamania, siniaki, poparzenia itp. Powodowana jest poprzez, np. kopanie, parzenie, duszenie, popychanie, policzkowanie, użycie broni.
- 2. Psychiczną** – oznacza powtarzające się poniżanie i ośmieszanie, manipulowanie dla własnych celów, wciąganie w konflikty, brak właściwego wsparcia, np. wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę zainteresowania, uczuć czy szacunku, odrzucenie, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna, czyli kontrolowanie i zakazywanie bądź ograniczanie kontaktów z innymi ludźmi, domaganie się posłuszeństwa, stosowanie groźb, degradacja werbalna (wyzywanie, upokarzanie, zawstydzanie).
- 3. Seksualną** – jako przykłady tego rodzaju przemocy wymienia się: wymuszanie pożycia seksualnego, nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, wymuszanie stosunku z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, krytyka zachowań seksualnych itp.
- 4. Ekonomiczną** – opisywana jest zazwyczaj jako używanie pieniędzy lub innych wartości materialnych do zaspokojenia potrzeb władzy i kontroli przez osobę stosującą przemoc. Podporządkowanie materialne partnerki/partnera bądź innych osób sprawia, iż czują się one uzależnione od dochodów bądź majątku osoby stosującej przemoc albo stają się odpowiedzialne za utrzymanie rodziny. Pieniądze czy wartości materialne są używane zatem jako instrument, narzędzie do budowania jawnej lub ukrytej dominującej pozycji w rodzinie i stają się swojego rodzaju kartą przetargową.
- 5. Zaniedbanie** – nazywane jest ukrytą formą przemocy. Zaniedbywaniem jest niezaspokajanie podstawowych potrzeb biologicznych i psychicznych przede wszystkim dzieci. Może ono się zacząć już w okresie życia płodowego, kiedy matka prowadzi niehigieniczny tryb życia. Zaniedbywanie ma także miejsce wówczas, gdy dziecko ma zaspokojone potrzeby o charakterze biologicznym, ale nie ma zagwarantowanej prawidłowej stymulacji poznawczej. Skrajnym przypadkiem zaniedbania jest wzrastające

w ostatnich latach porzucenie dziecka z narażeniem go na utratę zdrowia, a nawet życia³. Omawiana forma przemocy dotyczy także relatywnie często seniorów.

6. Cyberprzemoc – przemoc z użyciem urządzeń elektronicznych, najczęściej telefonu bądź komputera. Bywa określana także jako cyberbullying, nękanie, dręczenie, prześladowanie w Internecie. Niezależnie od określenia, jej celem zawsze jest wyrządzenie krzywdy drugiej osobie. Zjawisko elektronicznej agresji może przybierać różne formy: od wysłania obraźliwego SMS-a czy e-maila do drugiej osoby, aż po założenie komuś fałszywego konta na portalu społecznościowym⁴.

Skala przemocy w świetle badań ogólnopolskich

Realizowane na przestrzeni lat badania i prowadzone statystyki pokazują, że problem przemocy domowej dotyka rocznie dziesiątki tysięcy osób. Jak wynika z danych statystycznych odnoszących się do przemocy domowej gromadzonych przez Policję, w 2022 roku ogólna liczba osób doznających przemocy w Polsce kształtowała się na poziomie 71 631, w tym 73% stanowiły kobiety (51 935 osób), 15% – małoletni (10 982 osoby), z kolei 12% – mężczyźni (8 714 osób). W 2022 roku zanotowano 62 244 osoby stosujące przemoc, z czego zdecydowaną większość stanowili mężczyźni, tj. 55 426 osób (89%). W porównaniu do 2021 roku liczba osób doznających przemocy zmniejszyła się o 5,5% (4 130 osób), z kolei liczba osób stosujących przemoc spadła o 4,0% (2 602 osoby).

Według „Ogólnopolskiej diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie wobec dzieci” przeprowadzonej w 2021 roku na zlecenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej najpowszechniejszą formą przemocy domowej wobec dzieci w opinii badanych Polaków była przemoc psychiczna, a w następnej kolejności wybrane zostały: zaniedbanie i przemoc fizyczna. Odsetek 19% dzieci w Polsce doznał przemocy fizycznej, z kolei nieznacznie mniej – przemocy psychicznej (18%), z kolei 9% wskazało na przemoc ekonomiczną, a 8% na seksualną. Ponadto 54% mężczyzn i 45% kobiet przyznało się do użycia przemocy wobec dziecka w formie tzw. „dania klapsa”. Większość badanych, którzy byli świadkami przemocy zadeklarowało, że podjęło w związku z tym faktem działania (61%), wśród których najczęściej podano rozmowę, uświadomienie problemu (26%), zgłoszenie na Policję (20%) oraz pomoc społeczną

³ J. Helios, W. Jedlecka, *Współczesne oblicza przemocy. Zagadnienia wybrane*, Uniwersytet Wrocławski, Wrocław 2017.

⁴ Cyberprzemoc. Włącz blokadę na nękanie. Poradnik dla rodziców. NASK Akademia, Warszawa 2020.

(18%). Co ważne, przeważająca większość Polaków wykazała świadomość, że dziecko, które widzi przemoc między swoimi rodzicami również jest osobą doznającą przemocy (81%).

Warte uwagi są również badania z 2022 roku przeprowadzone na zlecenie Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej, na temat skali zjawiska przemocy domowej wśród grup społecznych, które w szczególny sposób są narażona na doznawanie przemocy, a mianowicie osób starszych i osób z niepełnosprawnościami. Według tych badań zdecydowana większość osób z niepełnosprawnościami, doznawało przemocy psychicznej (78,1%), natomiast 57,8% wskazało na przemoc fizyczną. Wśród seniorów rozkład procentowy odpowiedzi przedstawia się następująco: przemocy psychicznej doznawało 87,3% badanych, z kolei przemocy fizycznej i ekonomicznej po 43,1% respondentów.

Również w 2023 roku przemoc wobec dzieci stanowiła poważne wyzwanie społeczne, pociągające za sobą szereg negatywnych konsekwencji dla rozwoju fizycznego, emocjonalnego i społecznego dzieci. Analiza statystyk opracowanych przez Fundację Dajemy Dzieciom Siłę, rzuca światło na skalę problemu oraz konieczność podjęcia działań w celu zapewnienia dzieciom bezpiecznego środowiska do rozwoju. Z odpowiedzi udzielanych przez respondentów w wieku 11-17 lat wynika, że zdecydowana większość z nich (79%) choć raz doświadczyła w swoim życiu przemocy lub zaniedbania. Ponadto co czwarty ankietowany (27%) został kiedykolwiek pokrzywdzony za pośrednictwem więcej niż dwóch różnych form przemocy lub zaniedbania⁵.

Ponadto, z Raportu podsumowującego działalność Ogólnopolskiego Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia” wynika, iż w 2023 roku przemoc stanowiła główny temat przeprowadzonych konsultacji. Najwięcej rozmów dyżurujący przeprowadzili z osobami doznającymi przemocy (44%), niemniej jednak odebrali również 25% połączeń od świadków przemocy. Należy zwrócić uwagę na fakt, że osoby zgłaszające przemoc, przeważnie wskazują na więcej niż jedną jej formę. Przemoc psychiczna jest tematem większości przeprowadzanych rozmów – zgłaszało ją 8 756 osób (w tym 163 dzieci), z kolei doświadczanie przemocy fizycznej deklarowało 4 551 dzwoniących (w tym 98 dzieci). Odnotowano również przypadki przemocy ekonomicznej (14%) oraz seksualnej (4,5%).

⁵*Diagnoza przemocy wobec dzieci w Polsce 2023, Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę, Warszawa, s. 29.*

UZASADNIENIE WPROWADZENIA PROGRAMU

Zgodnie z treścią art. 6 ustawy 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej, do zadań własnych gminy należy *opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej*. Program ma istotne znaczenie dla realizacji celów polityki społecznej w skali lokalnej. Kolejne obowiązki przypisane gminie przez ustawodawcę to:

- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą domową,
- zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach wsparcia,
- tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Redakcja niniejszego dokumentu stanowi wypełnienie jednego ze wskazań ustawy, pozwala jednocześnie na dokonanie szczegółowej analizy problemu oraz prezentuje konkretne metody przeciwdziałania przemocy występującej w społeczności lokalnej, jaką tworzą na co dzień mieszkańcy gminy Wołomin. Istotnym elementem **Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Wołomin na lata 2024-2030** jest wprowadzenie w życie działań mających na celu z jednej strony podnoszenie świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy domowej oraz promowanie metod wychowawczych bez używania przemocy, a z drugiej strony zapewnienie ochrony i udzielanie pomocy osobom doznającym przemocy domowej, a także upowszechnianie informacji o możliwościach i formach udzielania pomocy zarówno osobom doznającym przemocy, jak i ją stosującym.

PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA PROGRAMU

Poniżej wymieniono podstawowe akty prawne, które uwzględniają temat przeciwdziałania przemocy i regulują postępowanie różnych podmiotów w stosunku do osób doświadczających oraz stosujących przemoc domową. Stanowią one również fundament prawny dla zapisów **Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Wołomin na lata 2024-2030**.

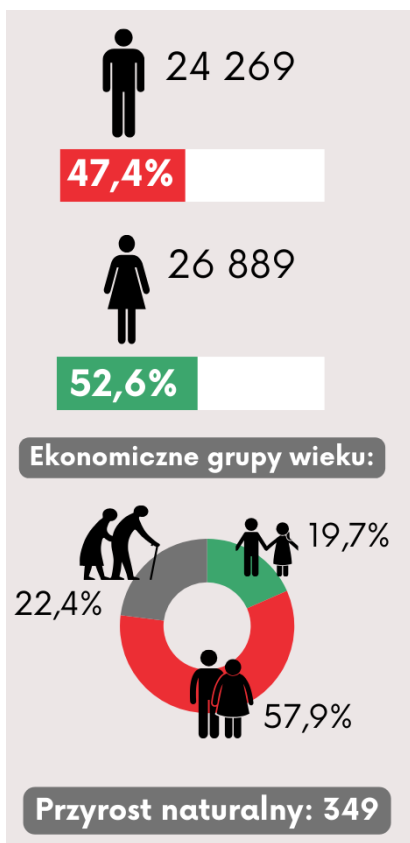
Program będzie realizowany w oparciu o następujące dokumenty normujące problematykę przeciwdziałania przemocy domowej:

- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- ustawa z 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym,
- ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym,
- ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa,
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji,
- ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy,
- ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny,
- ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego,
- ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny wykonawczy,
- ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego,
- ustawa z dnia 24 sierpnia 2011 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych,
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego,
- ustawa z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich,
- ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty,
- ustawa z dnia 26 stycznia 1984 r. Prawo prasowe,

- ustawa z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji,
- ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe,
- ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela.

Niniejszy dokument został opracowany na podstawie materiałów, sprawozdań oraz danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Wołominie, a także założeń Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030 przyjętego uchwałą Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2023 r.

CHARAKTERYSTYKA GMINY WOŁOMIN

Województwo mazowieckie

Liczba ludności:
51 158

Powierzchnia:
61,7 km²

KULTURA, SPORT I REKREACJA

Podstawową jednostką działającą na terenie gminy Wołomin w zakresie kultury jest **Miejski Dom Kultury** w Wołominie wraz z **Miejską Biblioteką Publiczną w Wołominie**. Zadania z zakresu sportu i rekreacji są na terenie Gminy realizowane przez **Ośrodek Sportu i Rekreacji "HURAGAN"**.

OŚWIATA

W 2022 roku system oświatowy w gminie Wołomin tworzony był przez łącznie 19 placówek publicznych, w tym:

- 6 przedszkoli,
- 9 szkół podstawowych,
- 2 zespoły szkolno-przedszkolne,
- 1 liceum ogólnokształcące,
- 1 zespół szkół (szkoła podstawowa oraz liceum).

JEDNOSTKI POMOCOWE

Na terenie gminy Wołomin w zakresie pomocy społecznej działają następujące jednostki organizacyjne i podmioty:

- Ośrodek Pomocy Społecznej w Wołominie,
- Dzienny Dom Senior+,
- Środowiskowy Dom Samopomocy w Wołominie,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wołominie,
- Zespół Interdyscyplinarny w Wołominie,
- Komenda Powiatowa Policji z Wołominie,
- Świetlice Środowiskowe w Wołominie,
- Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień.

**Dane statystyczne umieszczone na grafice pochodzą z 2022 roku (BDL GUS)*

ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY DOMOWEJ

Działaniami mającymi na celu przeciwdziałanie przemocy domowej w gminie Wołomin zajmuje się **Zespół Interdyscyplinarny**, który powołuje Burmistrz Wołomina. Tworzą go przedstawiciele: jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty i ochrony zdrowia. W skład Zespołu Interdyscyplinarnego mogą wchodzić także przedstawiciele Żandarmerii Wojskowej (jeżeli Żandarmeria Wojskowa złoży taki wniosek do Burmistrza), kuratorzy sądowi, prokuratorzy oraz przedstawiciele organizacji pozarządowych i innych podmiotów, działających na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej. Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej:

1. Zespół Interdyscyplinarny realizuje działania określone w gminnym programie przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej.
2. Do zadań zespołu interdyscyplinarnego należy tworzenie warunków umożliwiających realizację zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej oraz integrowanie i koordynowanie działań podmiotów, o których mowa w art. 9a ust. 3-5, w szczególności przez:
 - 1) diagnozowanie problemu przemocy domowej na poziomie lokalnym,
 - 2) inicjowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzanie ich wykonania właściwym podmiotom,
 - 3) inicjowanie działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową,
 - 4) opracowanie projektu gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej,
 - 5) rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,
 - 6) powoływanie grup diagnostyczno-pomocowych i bieżące monitorowanie realizowanych przez nie zadań,
 - 7) monitorowanie procedury „Niebieskie Karty”,

- 8) przekazywanie informacji, o której mowa w art. 9e ust. 3, oraz dokumentacji, o której mowa w art. 9c ust. 5a,
- 9) kierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową,
- 10) składanie, na wniosek grupy diagnostyczno-pomocowej, zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz. U. z 2022 r. poz. 2151, 2311, 2581 i 2600 oraz z 2023 r. poz. 289 i 535).

Dane na temat zasobów instytucjonalnych umożliwiających realizację Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Wołomin na lata 2024-2030 wraz z obszarami ich działania przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 1. Dane na temat zasobów instytucjonalnych umożliwiających realizację Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej wraz z obszarami ich działania.

Instytucja	Obszar działania
Ośrodek Pomocy Społecznej	▪ Wczesna diagnoza i poradnictwo, ▪ udzielanie wsparcia finansowego i rzeczowego, ▪ dystrybucja ulotek edukacyjno-informacyjnych, ▪ udzielanie pomocy w formie pracy socjalnej, ▪ działania interwencyjne, ▪ organizowanie pomocy psychologicznej i prawnej dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, ▪ prowadzenie lokalnych kampanii edukacyjnych, ▪ udział w ogólnopolskich kampaniach społecznych związanych z profilaktyką przemocy i uzależnień, ▪ obsługa organizacyjno-techniczna ZI, ▪ uczestnictwo w realizacji procedury „Niebieskie Karty”.
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	▪ Realizacja działań wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, ▪ uczestnictwo w realizacji procedury „Niebieskie Karty”.
Komenda Powiatowa Policji	▪ Uczestnictwo w realizacji procedury „Niebieskie Karty”, ▪ podejmowanie interwencji w przypadku naruszenia przepisów ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej.

Placówki ochrony zdrowia	▪ Wczesna diagnoza, ▪ przekazywanie informacji na temat różnych form pomocy, ▪ uczestnictwo w realizacji procedury „Niebieskie Karty”.
Placówki oświatowe	▪ Wczesna diagnoza, ▪ uczestnictwo w realizacji procedury „Niebieskie Karty”, ▪ realizacja projektów profilaktycznych podejmujących problematykę przemocy, ▪ udział w kampaniach edukacyjno-informacyjnych.
Zespół Interdyscyplinarny i grupy diagnostyczno-pomocowe	▪ Diagnozowanie problemu przeciwdziałania przemocy domowej, ▪ podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą domową mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku, ▪ inicjowanie interwencji w środowiskach dotkniętych przemocą domową, ▪ rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym, ▪ inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc, ▪ opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy domowej, ▪ monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy, ▪ dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań, ▪ realizacja procedury „Niebieskie Karty”.

Źródło: Opracowanie własne

Można wyróżnić także podmioty będące pomocne w rozwiązywaniu problemów dotyczących przemocy, szczególnie w zakresie prowadzenia działalności profilaktycznej, takie jak:

- placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży,
- instytucje kulturalno-rekreacyjne,
- lokalne organizacje pozarządowe,
- kościoły i związki wyznaniowe.

Zasoby ludzkie:

Zespół Interdyscyplinarny w zakresie realizacji **Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Wołomin na lata 2024-2030** współpracuje z osobami zawodowo zajmującymi się problemem przemocy domowej na szczeblu gminnym oraz powiatowym, do których należą m.in.:

- pracownicy socjalni Ośrodka Pomocy Społecznej w Wołominie i Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wołominie,
- funkcjonariusze Komendy Powiatowej Policji w Wołominie,
- członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
- psycholodzy, psychoterapeuci, terapeuci uzależnień,
- pedagodzy/przedstawiciele oświaty,
- kuratorzy społeczni oraz zawodowi,
- prawnicy,
- pracownicy ochrony zdrowia,
- przedstawiciele NGO.

DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY DOMOWEJ NA TERENIE GMINY WOŁOMIN

Analiza danych zastanych

Działania ukierunkowane na przeciwdziałanie przemocy domowej realizowane są w szczególności przez **Ośrodek Pomocy Społecznej w Wołominie**, który poza przyznawaniem świadczeń pomocy społecznej, udziela również wielokierunkowego wsparcia pozamaterialnego, m.in. w formie pracy socjalnej oraz poradnictwa osobom i rodzinom borykającym się z problemem przemocy domowej.

Na przestrzeni lat 2020-2022 ogólna liczba rodzin zamieszkujących teren gminy Wołomin korzystających z pomocy społecznej uległa spadkowi, osiągając w 2022 roku najniższą wartość (1 108). W omawianym okresie dostrzegalne były wahania poziomu liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy: w 2020 roku było to 9 rodzin, w 2021 roku – 22, natomiast w 2022 roku – 12. Analogiczne tendencje zachodziły w przypadku ich udziału procentowego w ogólnej liczbie rodzin korzystających ze wsparcia OPS.

Tabela 2. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu przemocy w rodzinie w gminie Wołomin w latach 2020-2022 oraz ich udział w ogóle korzystających z pomocy społecznej

wyszczególnienie	2020	2021	2022
liczba rodzin – ogółem	1 250	1 195	1 108
liczba rodzin – przemoc	9	22	12
udział procentowy (%)	0,7	1,8	1,1

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020, 2021 i 2022 rok

W ramach przeciwdziałania zjawisku przemocy domowej, w strukturach Zespołu Interdyscyplinarnego tworzone są grupy diagnostyczno-pomocowe, powoływane w zależności od istniejących potrzeb i indywidualnych przypadków. Ich podstawowym zadaniem jest stworzenie i realizowanie planu pomocy rodzinom, stałe monitorowanie ich sytuacji oraz prowadzenie bieżącej dokumentacji podejmowanych działań i uzyskiwanych efektów.

Skład Zespołu Interdyscyplinarnego w gminie Wołomin liczy 11 członków. Są nimi przedstawiciele:

- Komendy Powiatowej Policji w Wołominie,
- Sądu Rejonowego w Wołominie,
- Samodzielnego Publicznego Miejskiego Zakładu Opieki Zdrowotnej Nr 2 w Wołominie,
- Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Ośrodka Pomocy Społecznej w Wołominie,
- Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Wołominie,
- Oddziału Terenowego Towarzystwa Rozwijania Aktywności Dzieci „Szansa” w Wołominie,
- Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wołominie,
- Ośrodka Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Wołominie,
- oświaty gminy Wołomin.

W 2022 roku Zespół Interdyscyplinarny w Wołominie spotkał się 12 razy, czyli 3 razy na kwartał, a podczas spotkań weryfikowano wszczęte procedury i podejmowano decyzje na temat dalszych działań wobec członków rodzin doznających i stosujących zachowania przemocowe. W ramach procedury „Niebieskie Karty” powoływane były grupy robocze, które zgodnie z nowelizacją ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej, funkcjonują obecnie pod nazwą grup diagnostyczno-pomocowych. W omawianym roku grupy spotkały się łącznie 126 razy, co było wartością najniższą na przestrzeni omawianych lat. Posiedzenia grup roboczych, na których prowadzone były rozmowy z osobami objętymi procedurą NK odbywały się adekwatnie do bieżących potrzeb.

Tabela 3. Dane dotyczące działań Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych w latach 2020-2022

wyszczególnienie	2020	2021	2022
liczba posiedzeń Zespołu	9	10	12
liczba spotkań grup roboczych	135	140	126

Źródło: Sprawozdanie z działalności Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Wołominie za rok 2020, 2021 i 2022

Podjęcie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą domową. Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy domowej. Przedstawiciele podmiotów wyżej wymienionych, realizują procedurę „Niebieskie Karty” w oparciu o zasadę współpracy i przekazują informacje o podjętych działaniach przewodniczącemu Zespołu Interdyscyplinarnego. Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A” w przypadku powzięcia w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec osób doznających przemocy domowej lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez świadka przemocy domowej.

W latach 2020-2022 zauważalny był systematyczny wzrost liczby wszczętych procedur „Niebieskie Karty” na terenie gminy Wołomin: w 2020 roku było to 66 procedur, w 2021 roku – 76, natomiast w ostatnim roku poddanym analizie – 77. Powyższe oznacza wzrost na poziomie 16,7% w omawianym okresie. W 2022 roku najwięcej procedur wszczynanych było przez Policję (55), następnie przez jednostki pomocy społecznej (17) oraz oświatę (5). W przypadku liczby kontynuowanych procedur „Niebieskie Karty” dostrzegalny był spadek w latach 2020-2022, co miało wpływ na spadek w zakresie łącznej liczby realizowanych procedur w omawianym okresie, która w 2022 roku osiągnęła wartość 108. Szczegółowe dane przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 4. Liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty” przez poszczególne podmioty oraz zakończonych procedur w latach 2020-2022

wyszczególnienie	2020	2021	2022
liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty”	66	76	77
liczba kontynuowanych procedur „Niebieskie Karty”	50	38	31
łączna liczba realizowanych procedur „Niebieskie Karty”	116	114	108

Źródło: Sprawozdanie z działalności Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Wołominie za rok 2020, 2021 i 2022

W 2022 roku na terenie gminy Wołomin zakończono 83 procedury „Niebieskie Karty”, co oznacza, że względem 2020 roku uległa ona wzrostowi na poziomie 6,4%, z kolei w stosunku do roku poprzedniego nie zmieniła się. W ostatnim analizowanym roku, najwięcej procedur zostało zamkniętych ze względu na brak zasadności podejmowania działań – 64 procedury, z kolei 12 procedur zakończono z tytułu ustania przemocy i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu stosowania przemocy oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy. Szczegółowe dane z tego zakresu prezentuje poniższa tabela.

Tabela 5. Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” w latach 2020-2022

wyszczególnienie	2020	2021	2022
liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty”:	78	83	83
ze względu na ustanie przemocy	26	13	12
ze względu na brak zasadności podejmowania działań	52	70	64

Źródło: Sprawozdanie z działalności Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Wołominie za rok 2020, 2021 i 2022

W 2022 roku i latach poprzednich, w strukturach Ośrodka Pomocy Społecznej w Wołominie funkcjonował **Punkt Informacyjno-Konsultacyjny** dla osób dotkniętych problemem przemocy domowej, w ramach którego mieszkańcy mogą uzyskać informacje na temat oferty pomocowej oraz wsparcie. Pomoc psychologiczna mieszkańców Gminy doznającym przemocy domowej, świadczona była również w ramach działalności:

- Specjalistycznej Poradni Rodzinnej w Wołominie,
- Ośrodka Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Wołominie,
- Fundacji „Spectrum”,
- Powiatowym Ośrodku Interwencji Kryzysowej w Zielonce,
- Oddziale Towarzystwa Rozwoju i Aktywności Dzieci „Szansa” w Wołominie.

Osoby uwikłane z problem przemocy domowej mogą również zostać objęte nieodpłatnym poradnictwem prawnym w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Wołominie.

Szczególne pomoc kierowana jest również w stosunku do dzieci, w których rodzinach występuje problem przemocy. Podstawowe wsparcie obejmuje opiekę pedagogów i psychologów w placówkach szkolnych i przedszkolnych. W przypadku bezpośredniego zagrożenia zdrowia i życia dziecka, kierowane są zawiadomienia do Prokuratury Rejonowej w Wołominie, Sądu Rodzinnego w Wołominie lub Ognia ds. Profilaktyki Społecznej,

Nieletnich i Patologii KPP w Wołominie. W 2022 roku przekazano 3 zawiadomienia do Prokuratury o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, w związku z użyciem przemocy domowej, 13 wniosków do Sądu Rodzinnego o wgląd w sytuację opiekuńczą dzieci oraz wystąpiono 5-krotnie z wnioskiem o wgląd w sytuację opiekuńczą małoletnich do Ogniw ds. Profilaktyki Społecznej, Nieletnich i Patologii.

Tabela 6. Liczba wniosków dotyczących bezpieczeństwa dzieci w gminie Wołomin na przestrzeni lat 2020-2022

wyszczególnienie	2020	2021	2022
liczba wniosków do Prokuratury Rejonowej	2	4	3
liczba wniosków do Sądu Rodzinnego	7	18	13
liczba wniosków do Ogniw ds. Profilaktyki Społecznej, Nieletnich i Patologii	10	5	5

Źródło: Sprawozdanie z działalności Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Wołominie za rok 2020, 2021 i 2022

W ramach swoich działań, członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych kontaktują się z osobami dotkniętymi przemocą domową, stosującymi ją oraz jej świadkami. Na podstawie danych można dostrzec, iż w 2020 roku GKRPA prowadziła rozmowy z 11 osobami doznającymi przemocy, w 2021 roku z 10 osobami, z kolei w 2022 roku były to 33 osoby. Tendencja wzrostowa widoczna jest również w przypadku liczby osób stosujących przemoc: w 2020 roku GKRPA kontaktowała się z 8 takimi osobami, w 2021 roku z 9 osobami, z kolei w 2022 roku było to aż 47 osób, czyli niemal sześciokrotnie więcej niż w 2020 roku. W latach 2020-2021 członkowie GKRPA nie prowadzili rozmów ze świadkami przemocy, natomiast w 2022 roku kontaktowali się oni z 4 osobami. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawiono w kolejnej tabeli.

Tabela 7. Liczba osób dotkniętych przemocą, z którymi kontaktowała się Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2020-2022

wyszczególnienie	2020	2021	2022
osoby doznające przemocy	11	10	33
osoby stosujące przemoc	8	9	47
świadkowie przemocy	0	0	4

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2020 i 2021 rok. Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2022 rok.

W 2022 roku jak i latach poprzednich, członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego w Wołominie brali udział w działaniach mających na celu podnoszenie kompetencji zawodowych, a także współpracowali z Zespołami Interdyscyplinarnymi z innych gmin. W omawianym roku członkowie ZI w Wołominie uczestniczyli w szkoleniu dotyczącym zjawiska przemocy domowej oraz nowelizacji ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej.

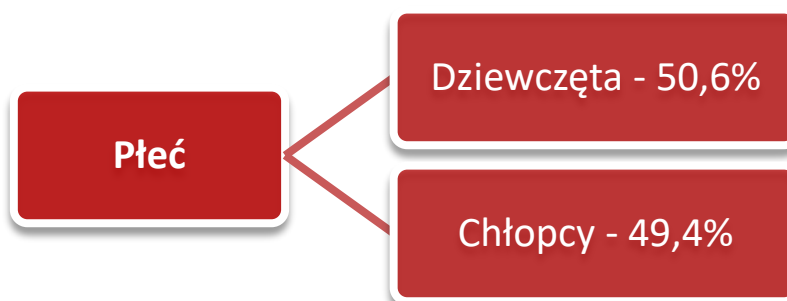
UCZNIOWIE

W niniejszym rozdziale przedstawiony został problem przemocy z perspektywy dzieci i młodzieży z gminy Wołomin. Pytania zawarte w kwestionariuszu ankiety, miały na celu oszacowanie występujących wśród uczniów problemów związanych z doświadczaniem przemocy domowej, doznawaniem oraz stosowaniem przemocy rówieśniczej, a także cyberprzemocy oraz poznanie opinii młodych mieszkańców Gminy na temat realizowanych w szkole działań profilaktycznych.

Struktura badanej próby

Uczniowie z terenu gminy Wołomin wypełnili łącznie 894 kwestionariusze ankiet. Poniższy rysunek przedstawia strukturę badanej próby ze względu na płeć. Można zauważyć, że w badaniu diagnozującym problemy społeczne nieznaczną przewagę miały dziewczęta – stanowiły one 50,6% ogółu. Chłopcy wypełnili 49,4% kwestionariuszy.

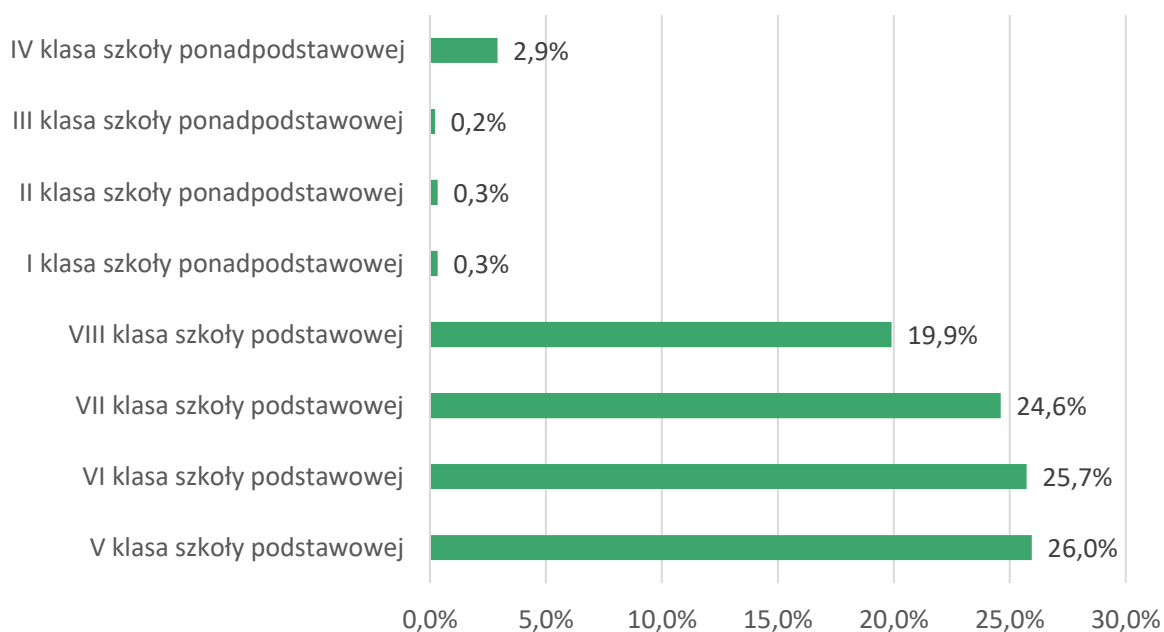
Rysunek 1. Płeć: N⁶=894

Poniższy wykres prezentuje strukturę badanej próby w podziale na przynależność do danej klasy. Największy udział w badaniu ankietowym mieli uczniowie z klasy V szkoły podstawowej, którzy stanowili 26,0% próby badawczej oraz z VI klasy SP (25,7%). Respondenci uczęszczający do klasy VII wypełnili 24,6% ankiet, a do klasy VIII – 19,9%. Niewielki odsetek zadeklarował przynależność do klasy IV szkoły ponadpodstawowej, tj. 2,9% uczniów, z kolei najmniejsza część badanych uczęszcza do klasy I i II szkoły ponadpodstawowej (po 0,3%) oraz klasy III szkoły ponadpodstawowej (0,2%).

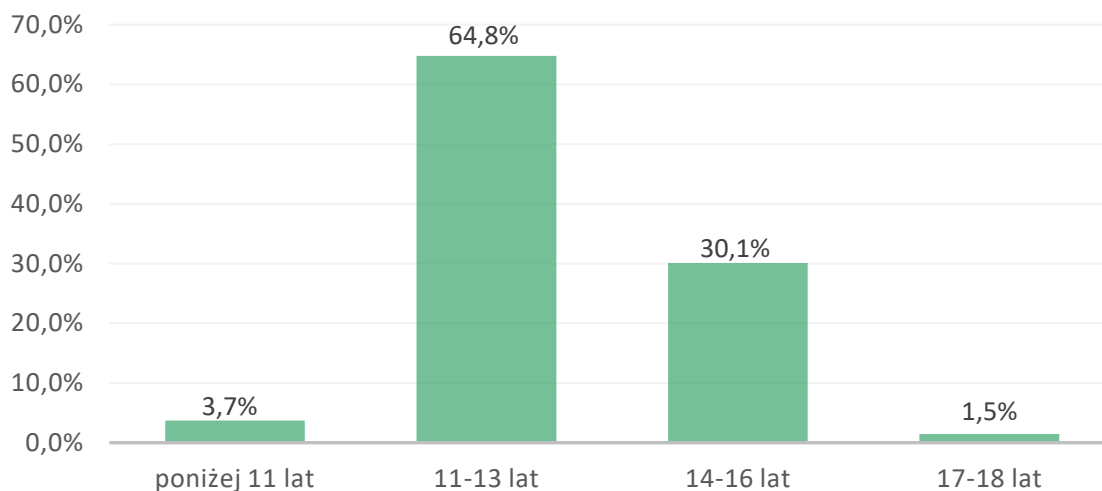
⁶ „N” oznacza wielkość próby badawczej, tj. liczbę osób odpowiadających na dane pytanie.

Wykres 1. Klasa: N=894

Wśród uczniów biorących udział w badaniu, ponad połowę kwestionariuszy ankiet wypełnili respondenci mający 11-13 lat (64,8%). 30,1% ankietowanych podało wiek 14-16 lat, 3,7% zadeklarowało wiek poniżej 11 lat, natomiast 1,5% – 17-18 lat.

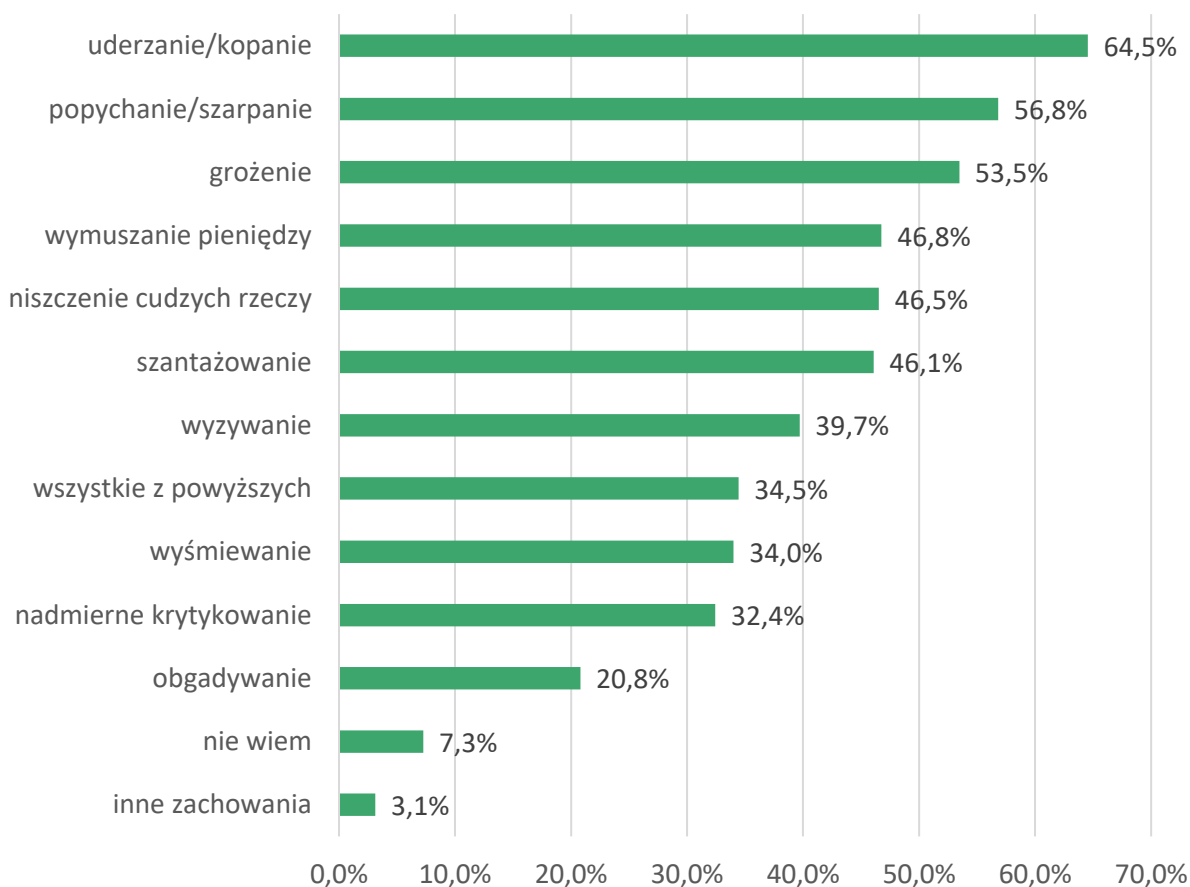
Wykres 2. Wiek: N=894

Problem przemocy

W pierwszej kolejności uczniów ze szkół z gminy Wołomin zapytano o to, jakie ich zdaniem zachowania dotyczą przemocy. Ponad połowa ankietowanych zadeklarowała, że jest to uderzanie/kopanie (64,5%), popychanie/szarpanie (56,8%) i groźenie (53,5%). W opinii 46,8% uczniów za zachowanie przemocowe można uznać wymuszanie pieniędzy, według 46,5% – niszczenie cudzych rzeczy, z kolei zdaniem 46,1% – szantażowanie. Najmniej odpowiedzi padło na obgadywanie (20,8%). Zdaniem 34,5% respondentów wszystkie z wymienionych w kafeterii odpowiedzi są przemocą, 7,3% badanych uczniów nie posiada wiedzy w tym zakresie, natomiast 3,1% wskazało na inne zachowania, wymieniając m.in. *gryzienie, porywanie, dokuczanie, nękanie i przemoc psychiczną, np. obrażanie, wykluczanie z przyjaźni, manipulacja, gaslighting, krzyczenie, plucie, podduszanie*, z kolei jeden z uczniów stwierdził, że „nie istnieje coś takiego jak przemoc, ponadto przemoc to nie problem tylko rozwiązanie”.

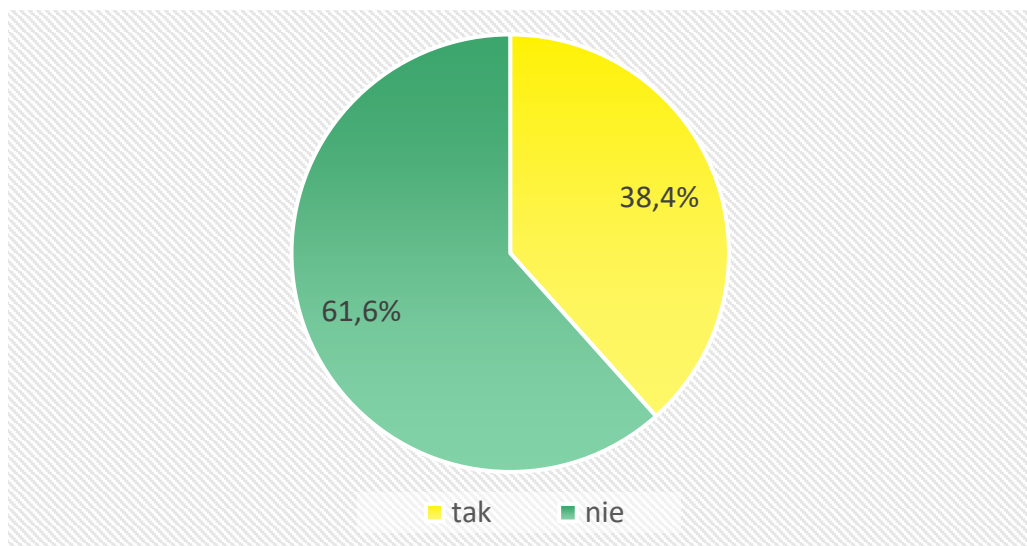
Wykres 3. Jakie zachowanie jest Twoim zdaniem przemocą? N=894

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

W trakcie badania ankietowego oszacowano również skalę problemu przemocy wśród uczniów z gminy Wołomin. Analizie poddane zostały kwestie związane zarówno z przemocą domową, jak i rówieśniczą. Odpowiedzi respondentów na pierwsze pytanie pokazują, że w ciągu ostatnich 12 miesięcy przemocy doświadczyło 38,4% uczniów.

Wykres 4. Czy zdarzyło Ci się w ciągu ostatnich 12 miesięcy doświadczyć przemocy? N=894

W celu pogłębionej analizy określono również, jakie osoby stosowały przemoc wobec uczniów. Na podstawie udzielonych odpowiedzi można stwierdzić, że ankietowani zdecydowanie najczęściej doświadczały przemocy ze strony uczniów ze szkoły – na tę odpowiedź wskazało 206 osób, tj. 62,8%. 84 odpowiedzi padły na rodzeństwo (25,6%), natomiast na kolegów/koleżanki spoza szkoły – 70 (21,3%). 52 uczniów doznało przemocy ze strony innych osób, takich jak: *chłopcy z klasy, osoby z innych szkół, ojczym, osoby z klubu Huragan*, z kolei kilka respondentów stwierdziło, że nie może lub nie chce powiedzieć kto stosował wobec nich przemoc (15,9%). Doznanie przemocy ze strony taty zadeklarowało 22 badanych (6,7%), z kolei ze strony mamy – 21 osób (6,4%). 12 uczniów pominęło to pytanie i nie udzieliło odpowiedzi.

Tabela 8. Kto stosował wobec Ciebie przemoc? N=343

Odpowiedź	%	Liczba odp.
uczniowie ze szkoły	62,8%	206
rodzeństwo	25,6%	84
koledzy/koleżanki spoza szkoły	21,3%	70
inne osoby	15,9%	52

tata	6,7%	22
mama	6,4%	21

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Poniższa tabela przedstawia odpowiedzi uczniów dotyczące rodzajów doznawanej przez nich przemocy. Przemocy psychicznej doświadczyło 198 badanych (65,6%), a przemocy fizycznej – 144 osoby (47,7%). 44 uczniów doznało przemocy seksualnej (14,6%), z kolei 26 respondentów wskazało na zaniedbanie (8,6%). To pytanie zostało ominięte przez 41 osób.

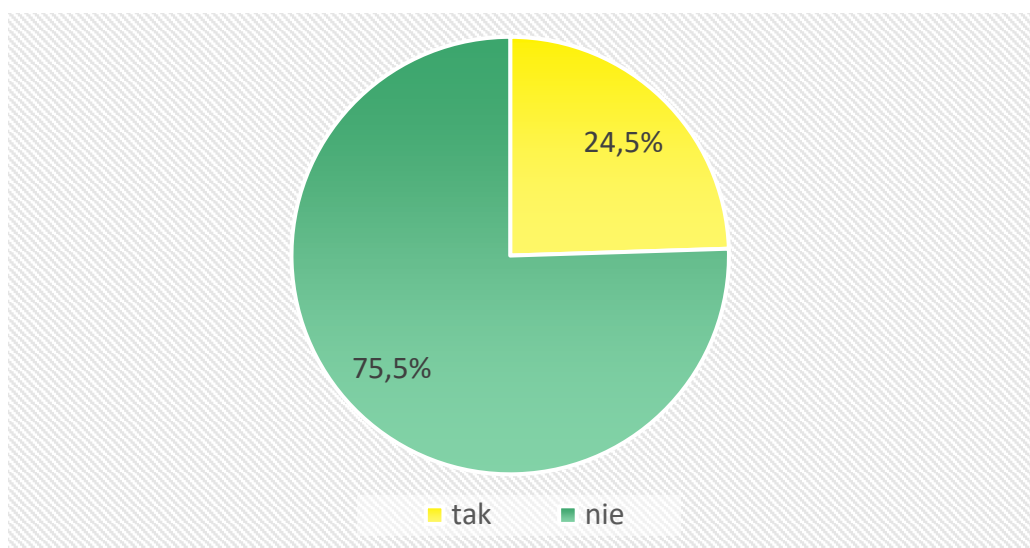
Tabela 9. Jakiego rodzaju przemocy doznałeś/aś? N=302

Odpowiedź	%	Liczba odp.
ktoś mnie przezywał, groził mi, upokarzał, straszył, wyśmiewał itp.	65,6%	198
ktoś mnie bił, kopał, szarpał, dusił, popychał, spoliczkował itp.	47,7%	144
ktoś dotykał mnie w miejsca, w które sobie tego nie życzyłem/am, mówił o moim ciele w sposób który mnie zawstydział itp.	14,6%	44
nie miałem/am zapewnionej opieki, kiedy byłem/am chory/a, wsparcia i pomocy od rodziców/opiekunów, kiedy miałem/am problemy, dostawałem/am zbyt mało jedzenia, dlatego przez dłuższy czas byłem/am głodny/a itp.	8,6%	26

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

W następnym pytaniu uczniowie zostali poproszeni o określenie, czy w ciągu ostatniego roku doszło do sytuacji, w której to oni zastosowali przemoc wobec innych osób. Na to pytanie, twierdzącej odpowiedzi udzieliło 24,5% uczniów.

Wykres 5. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji, w której zastosowałeś/aś przemoc wobec drugiej osoby? N=894

Badani uczniowie w dalszej kolejności zostali zapytani o rodzaj przemocy, jaką zastosowali. Możemy zauważyć, iż przemoc psychiczną stosowało 104 uczniów (55,9%), a przemoc fizyczną – 103 ankietowanych (55,4%). 11 badanych stosowało przemoc seksualną (5,9%). 33 osoby nie odpowiedziały na to pytanie.

Tabela 10. Jakiego rodzaju przemoc zastosowałeś/aś? N=219

Odpowiedź	%	Liczba odp.
przezywałem/am kogoś, groziłem/am komuś, upokarzałem/am kogoś, straszyłem/am, wyśmiewałem/am itp.	55,9%	104
biłem/am kogoś, kopałem/am, szarpałem/am, dusiłem/am, popychałem/am, spoliczkowałem/am itp.	55,4%	103
dotykałem/am kogoś w miejsca, w które sobie ta osoba tego nie życzył/a, mówiłem/am o czymś ciała w sposób który ją zawstydział itp.	5,9%	11

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Analizie poddane zostały również odpowiedzi uczniów na pytanie o to, wobec kogo zdarzyło im się stosować przemoc. Największa część ankietowanych przyznała się do przemocy wobec uczniów ze szkoły – wskazało na to 107 osób, tj. 53,2%, wobec rodzeństwa – 72 ankietowanych, tj. 35,8%, a w stosunku do kolegów/koleżanek spoza szkoły – 63 osoby, tj. 31,3%. Odpowiedzi uczniów padły także na inne osoby, wśród których wskazano m.in. na przeciwników z innej drużyny, rodzinę, kolegów, tatę (23 osoby, tj. 11,4%). 18 badanych nie odpowiedziało na to pytanie.

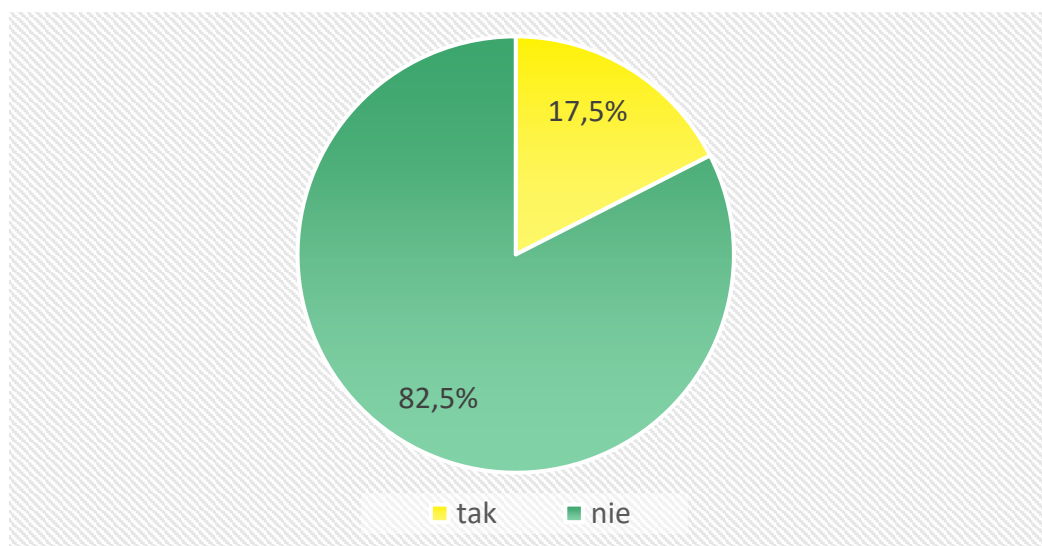
Tabela 11. Wobec kogo zdarzyło Ci się stosować przemoc? N=201

Odpowiedź	%	Liczba odp.
uczniów ze szkoły	53,2%	107
rodzeństwa	35,8%	72
kolegów/koleżanek spoza szkoły	31,3%	63
innych osób	11,4%	23

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

W kolejnym pytaniu uczniowie mieli wskazać, czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy byli świadkami zachowań przemocowych w swoim domu. Na podstawie przeprowadzonego badania wynika, iż 17,5% ankietowanych udzieliło twierdzącej odpowiedzi.

Wykres 6. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło Ci się być świadkiem sytuacji, w której ktoś w Twoim domu stosował przemoc? N=894

Uczniowie, którzy udzieliли twierdzącej odpowiedzi w poprzednim pytaniu, mieli możliwość określenia, kto stosował przemoc w ich domu. Średnio co trzeci badany twierdzi, że było to rodzeństwo (45 osób, tj. 35,2%) oraz inne osoby, wśród których wymieniono m.in. *kuzyna, ojczyma* oraz *dziadka* (44 osób, tj. po 34,4%). Ponadto 37 respondentów wskazało na tatę (28,9%), 16 badanych – na mamę (12,5%), natomiast 11 osób – na dalszych członków rodziny (8,6%). 28 osób nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie.

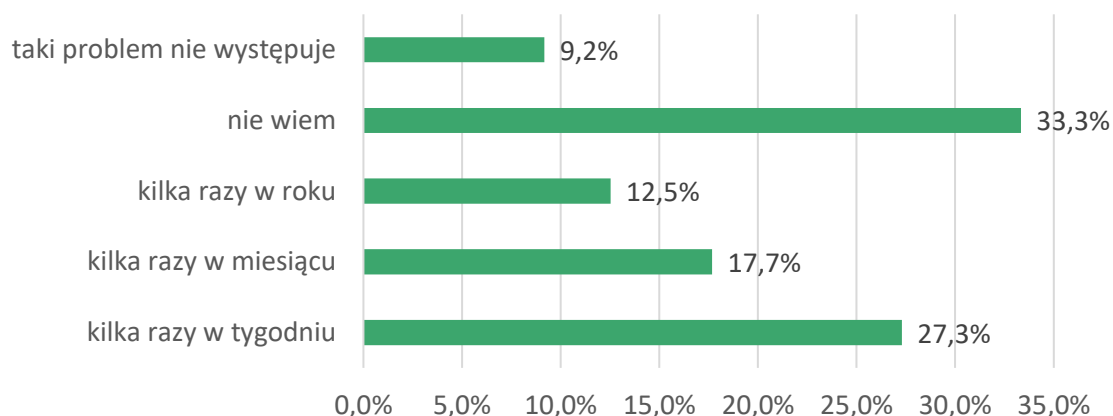
Tabela 12. Kto stosował przemoc w Twoim domu (kiedy byłeś/aś jej świadkiem)? N=156

Odpowiedź	%	Liczba odp.
rodzeństwo	35,2%	45
inne	34,4%	44
tata	28,9%	37
mama	12,5%	16
dalsi członkowie rodziny (np. wujek, ciocia, itp.)	8,6%	11

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

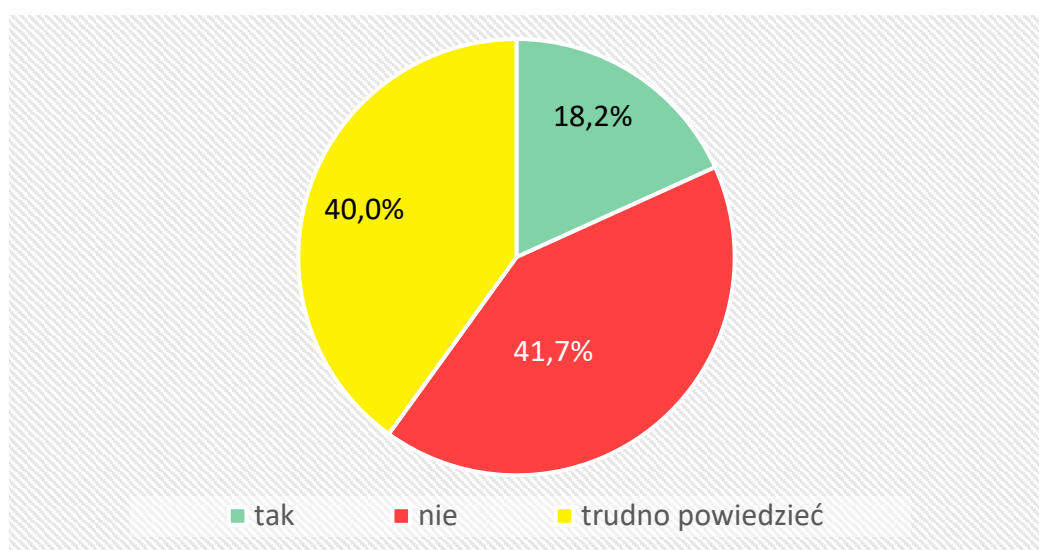
Obraz jaki wyłania się z badania to znaczny odsetek uczniów deklarujących występowanie w swojej szkole przemocy – przyznała to ponad połowa badanych (57,5%). Z udzielonych przez 12,5% ankietowanych odpowiedzi wynika, że zdarzenia takie w ich szkole mają miejsce kilka razy w roku, według 17,7% – kilka razy w miesiącu, a zdaniem 27,3% – kilka razy w tygodniu. 33,3% respondentów zaznaczyło odpowiedź „nie wiem”.

Wykres 7. Jak często obserwujesz w swojej szkole problem przemocy między uczniami? N=894

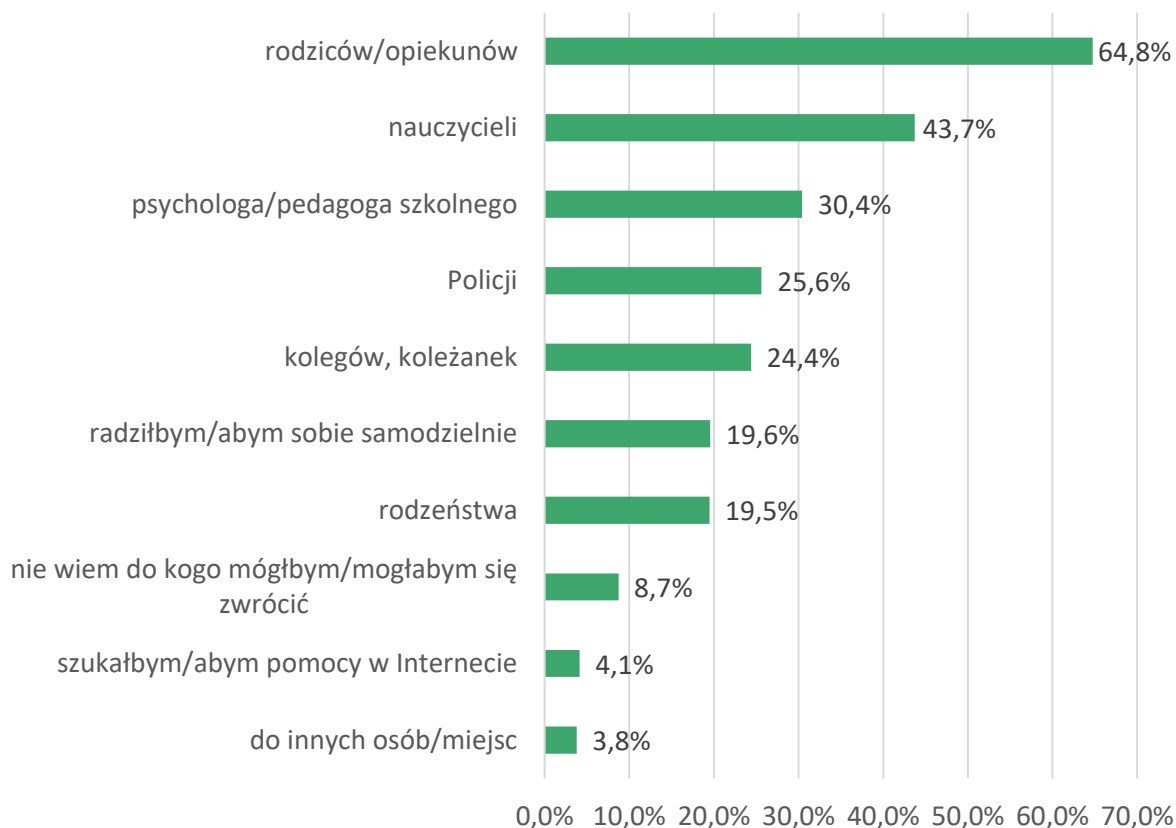
W dalszej części badanych zapytano o to, czy uważają, że w niektórych sytuacjach można użyć przemocy (np. gdy ktoś ich zdenerwuje). Jak wynika z zebranych danych, 18,2% badanych zgadza się z tym stwierdzeniem, a przeciwnego zdania jest 41,7% ankietowanych. Odpowiedź „trudno powiedzieć” zaznaczyło 40,0% respondentów.

Wykres 8. Czy uważasz, że w niektórych sytuacjach można użyć przemocy (np. kiedy ktoś Cię zdenerwuje)? N=894

W przypadku problemów związanych z przemocą, 64,8% młodych mieszkańców Gminy zwróciłoby się o pomoc do rodziców/opiekunów. Na drugim miejscu pod względem liczby wskazań znaleźli się nauczyciele (43,7%), z kolei na trzecim – psycholog/pedagog szkolny (30,4%). Co czwarty ankietowany zwróciłoby się po pomoc do Policji (25,6%) lub do kolegów/koleżanek (24,4%), z kolei 19,6% przyznało, że w razie tego typu problemów radziłoby sobie samodzielnie. 3,8% respondentów podało inne osoby i miejsca, takie jak: *starsze rodzeństwo, Bóg, chłopak, ciocia i wujek, telefon zaufania, psycholog, osoby dorosłe, ktoś, kto jest blisko, np. osoby w sklepie* itp. Należy zwrócić uwagę, że 8,7% odpowiadających ankietowanych nie wie, do kogo mogłoby się zwrócić o pomoc.

Wykres 9. Do kogo zwróciłbyś/abyś się o pomoc, gdybyś Ty lub ktoś z Twojego otoczenia doznawał przemocy domowej lub rówieśniczej? N=894

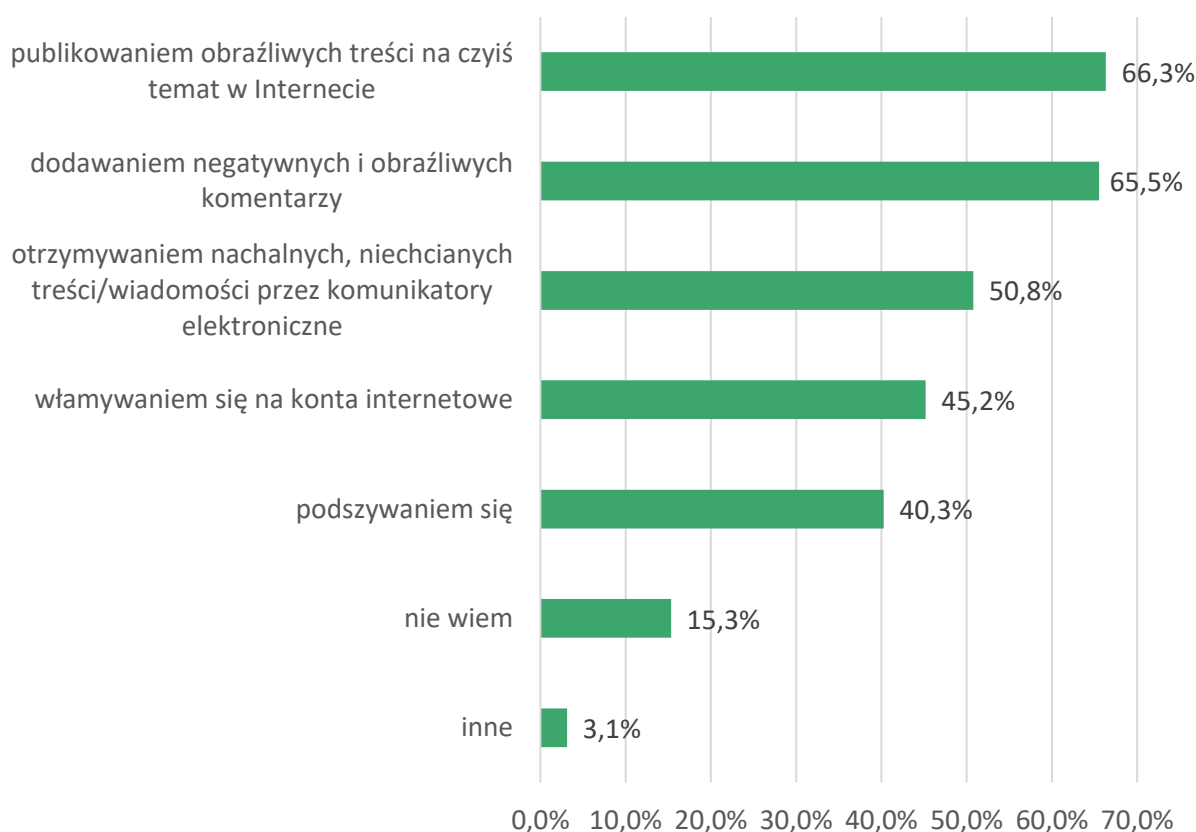

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Kolejne pytania zadawane respondentom dotyczyły zagadnienia cyberprzemocy. W pierwszej kolejności podjęto próbę rozpoznania z czym jest utożsamiany przez badanych ten rodzaj przemocy. Najwięcej wskazań uzyskało publikowanie obraźliwych treści na czyjś temat w Internecie (66,3%) oraz dodawanie negatywnych i obraźliwych komentarzy (65,5%).

50,8% ankietowanych za cyberprzemoc uznaje otrzymywanie nachalnych, niechcianych treści/wiadomości przez komunikatory elektroniczne, 45,2% – włamywanie się na konta internetowe, z kolei 40,3% – podszywanie się. 3,1% podało inne odpowiedzi, takie jak: *hejt, wysyłanie wirusów, kradzież adresów IP* itp., natomiast 4 respondentów stwierdziło, że *nie istnieje coś takiego jak cyberprzemoc*. 15,3% ankietowanych uczniów nie posiada wiedzy w omawianym zakresie.

Wykres 10. Czym według Ciebie jest cyberprzemoc? N=894

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Ostatnie pytanie w zakresie problemu przemocy w Internecie dotyczyło skali doznawania oraz stosowania cyberprzemocy w stosunku do innych użytkowników Internetu. Jak wynika z odpowiedzi udzielonych przez młodych respondentów, którzy w poprzednim pytaniu zadeklarowali znajomość zagadnienia cyberprzemocy, tego problemu doświadczył odsetek 18,0% z nich (135 osób), natomiast przemoc w Internecie zastosował odsetek 8,2% ankietowanych (61 osób). Część badanych miała również problem z określeniem, czy kiedykolwiek miała styczność z tym zjawiskiem, gdyż na odpowiedź „trudno powiedzieć” padło 12,0% odpowiedzi w przypadku doznawania cyberprzemocy (90 osób) i 9,4% w zakresie jej stosowania (70 osób). 7 badanych pominęło to pytanie.

Tabela 13. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy doznawałeś/aś i/lub stosowałeś/aś cyberprzemoc (np. wyzywanie, podszywanie się, ośmieszanie/poniżanie, grożenie/straszenie, szantażowanie, wyłudzenie pieniędzy, rozsyłanie ośmieszających zdjęć/filmów)?
N=757

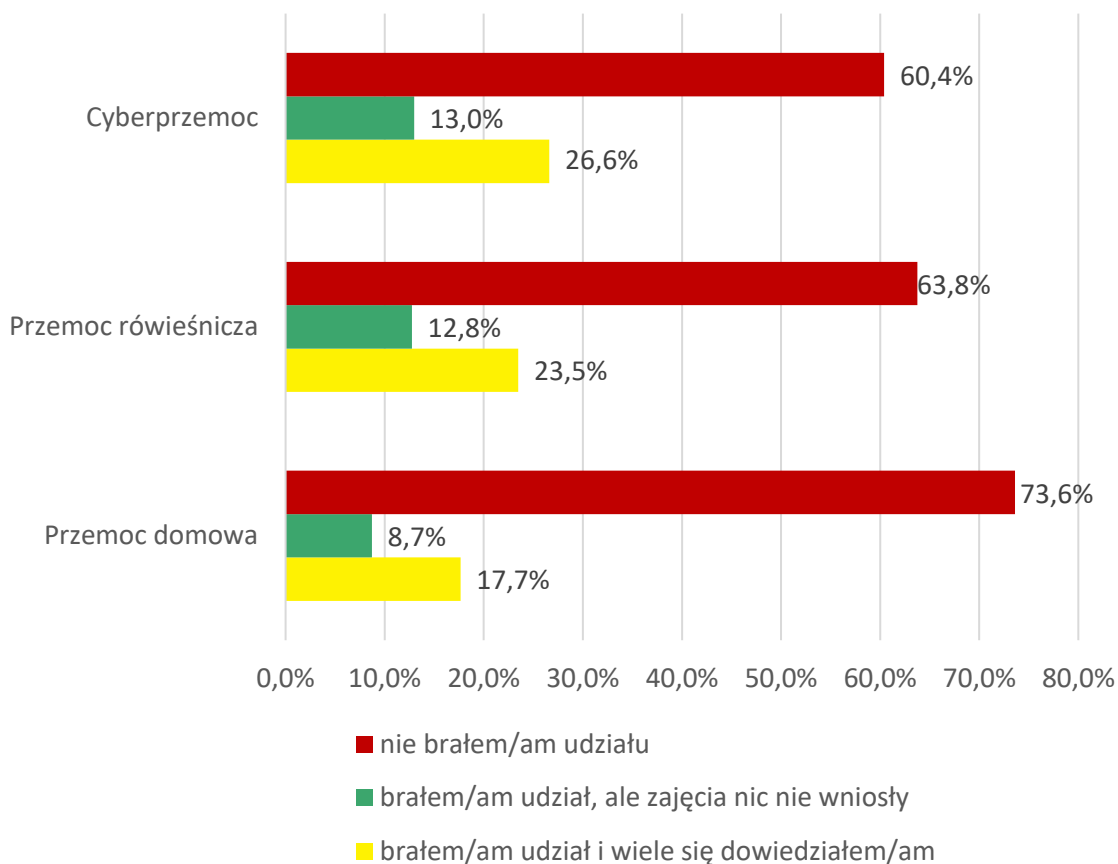
Odpowiedź	tak		nie		trudno powiedzieć	
	%	Liczba odp.	%	Liczba odp.	%	Liczba odp.
doznałem/am cyberprzemocy	18,0	135	70,0	525	12,0	90
stosowałem/am cyberprzemoc	8,2	61	82,4	611	9,4	70

Działania profilaktyczne

W kolejnym pytaniu uczniowie mieli okazję ocenić podejmowane w szkole działania profilaktyczne w ciągu ostatnich 2 lat. Interesowało nas w jakich zajęciach badani brali udział oraz jak je oceniają. W tej kwestii wyniki kształtują się następująco:

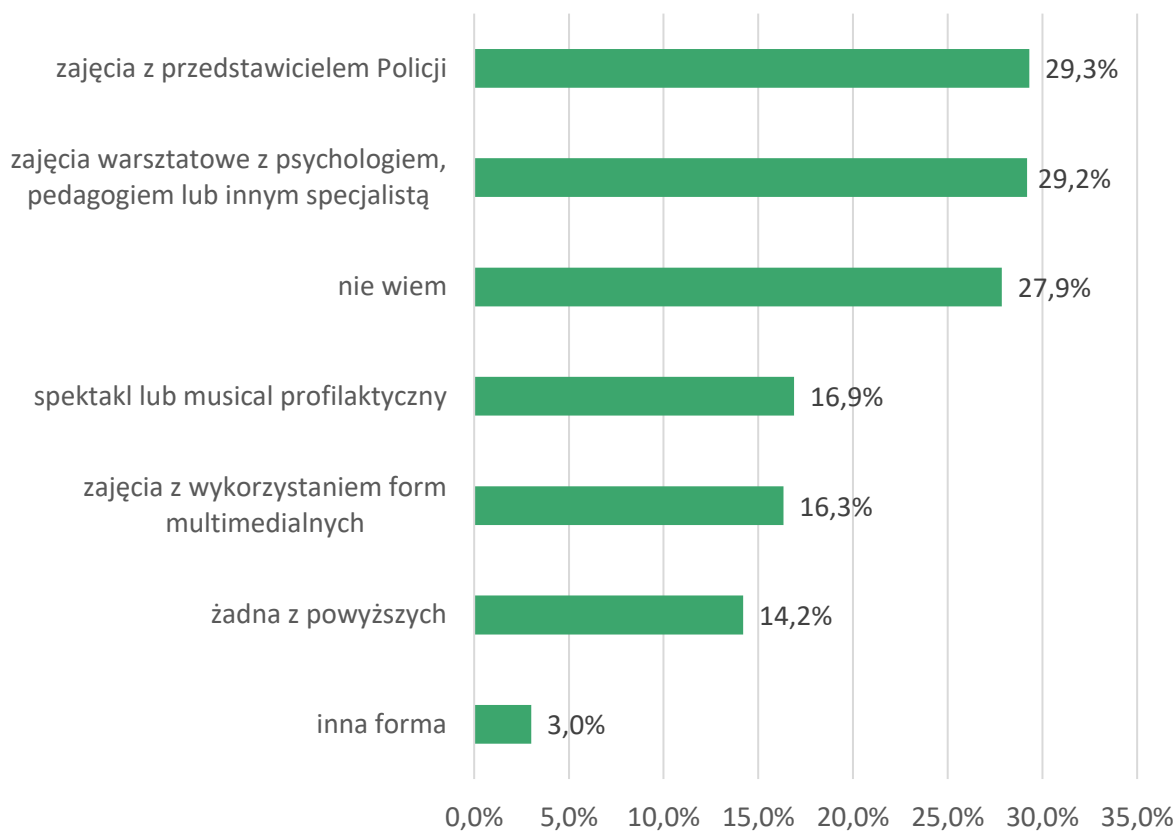
- pozytywnie zajęcia profilaktyczne z cyberprzemocy oceniło 26,6% uczniów, w zakresie przemocy rówieśniczej – 23,5%, natomiast dotyczące przemocy domowej – 17,7%;
- odpowiedź „brałem/am udział, ale zajęcia nic nie wniosły” zaznaczyło 13,0% w przypadku zajęć dotyczących cyberprzemocy, 12,8% – przemocy rówieśniczej, natomiast 8,7% odnośnie zajęć dotyczących przemocy domowej;
- brak uczestnictwa w zajęciach profilaktycznych zadeklarowało 60,4% w przypadku zajęć dotyczących cyberprzemocy, 63,8% – przemocy rówieśniczej, a przemocy domowej – 73,6%.

Wykres 11. Czy w przeciągu ostatnich 2 lat brałeś/aś udział w szkolnych zajęciach profilaktycznych dotyczących przemocy domowej, rówieśniczej i cyberprzemocy? N=894

Uczniowie zostali zapytani również o to, jaka forma zajęć profilaktycznych w zakresie przemocy jest dla nich najciekawsza/najefektywniejsza. Najwięcej odpowiedzi dotyczyło zajęć z przedstawicielem Policji (29,3%) oraz zajęć warsztatowych z psychologiem, pedagogiem lub innym specjalistą (29,2%). 16,9% odpowiedzi padło na spektakl lub musical profilaktyczny, natomiast 16,3% na zajęcia z wykorzystaniem form multimedialnych. 14,2% osób stwierdziło, że żadna z wymienionych form nie byłaby dla nich ciekawa/efektywna. Najniższy odsetek badanych podał inne formy zajęć profilaktycznych, tj.: *zajęcia sportowe, zajęcia z osobą, którą młodzież lubi* oraz *zorganizowanie dyskusji albo spotkania na temat makijażu, mam tu na myśli, dlaczego dziewczyny chcą nosić makijaż i czują taką potrzebę, ponieważ większość z nich noszą makijaż w tym wieku, żeby zamaskować kompleksy* (3,0%). Średnio co czwarty respondent nie posiada wiedzy w tym zakresie (27,9%).

Wykres 12. Jaka forma zajęć profilaktycznych w zakresie przemocy jest według Ciebie najciekawsza/najefektywniejsza? N=894

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

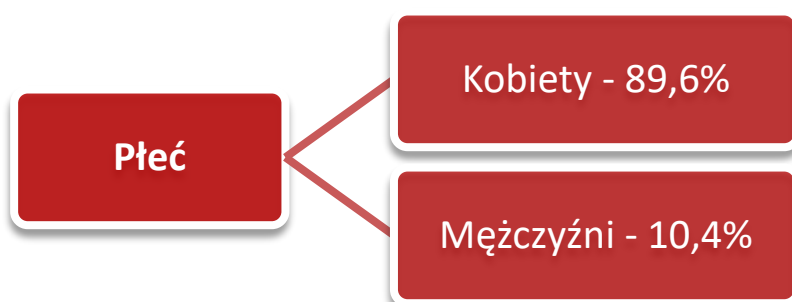
DOROŚLI MIESZKAŃCY

W niniejszym rozdziale przedstawiona została skala zjawiska przemocy wśród dorosłych mieszkańców gminy Wołomin oraz w ich otoczeniu. Ponadto, analizie poddano ich wiedzę na temat zagadnień związanych z przemocą domową, opinię badanych względem tego zjawiska oraz ich stosunek do stosowania przemocy jako metody wychowawczej.

Struktura badanej próby

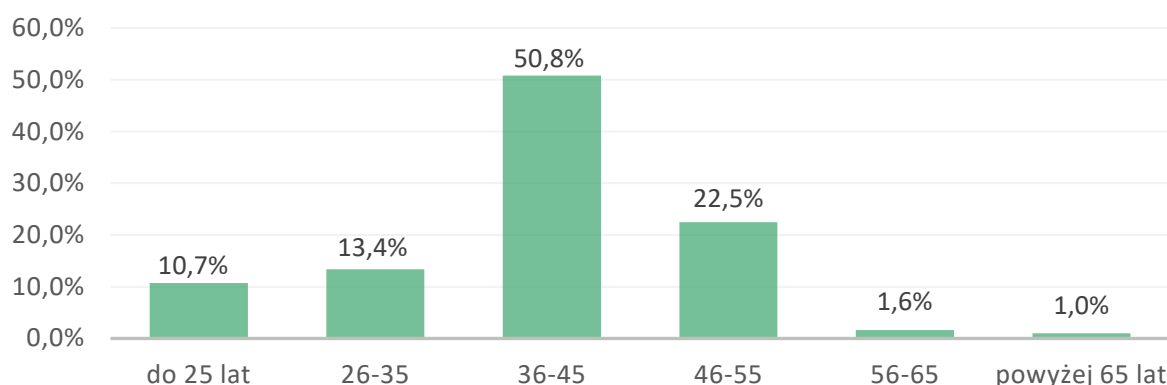
W badaniu diagnozującym problemy społeczne na terenie gminy Wołomin wzięło udział 307 mieszkańców mających powyżej 18 lat. Poniżej przedstawiona została struktura badanej próby ze względu na płeć. Można zauważyć, że pod względem liczby wypełnionych ankiet, w badaniu znaczną przewagę miały kobiety – stanowiły one 89,6% ogółu, natomiast mężczyźni przekazali pozostałe 10,4% ankiet.

Rysunek 2. Płeć: N=307

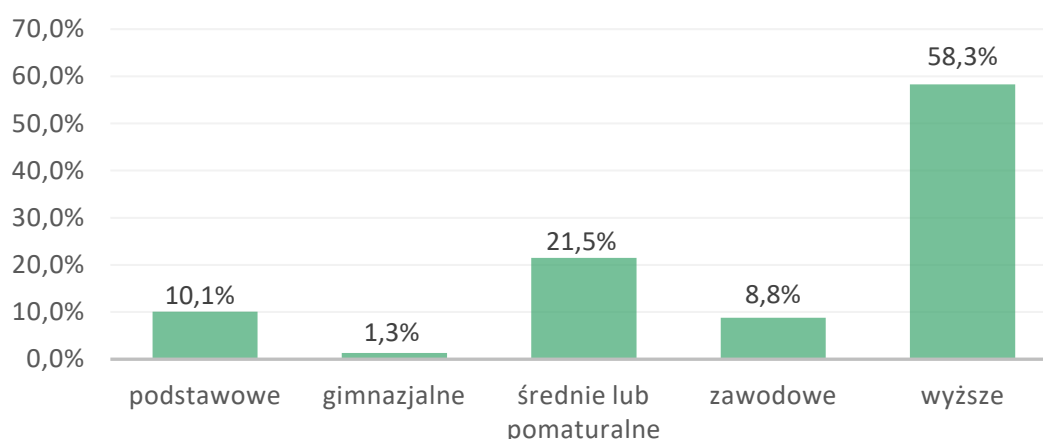
Analiza struktury badanej grupy pokazuje, iż respondenci są zróżnicowani pod względem wieku. Najliczniejszą grupę stanowili ankietowani mający 36-45 lat (50,8%). Mniejszą część ankiet wypełnili badani znajdujący się w przedziale wiekowym 46-55 lat (22,5%), 26-35 lat (13,4%) oraz do 25 roku życia (10,7%). Najmniejszy udział w badaniu miały osoby powyżej 65 roku życia (1,0%) oraz w wieku 56-65 lat (1,6%).

Wykres 13. Wiek: N=307

Na poniższym wykresie zaprezentowane zostało wykształcenie respondentów. Największy udział w badaniu mieli dorośli mieszkańcy legitymujący się wykształceniem wyższym (58,3%). 21,5% kwestionariuszy ankiet wypełnili respondenci z wykształceniem średnim lub pomaturalnym, 10,1% z wykształceniem podstawowym, 8,8% – zawodowym, natomiast 1,3% ankietowanych zakończyło swoją edukację na poziomie gimnazjalnym.

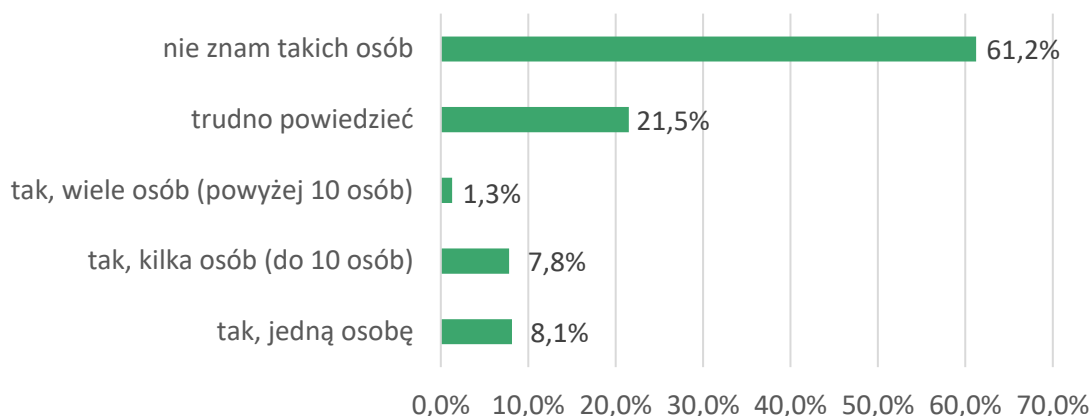
Wykres 14. Wykształcenie: N=307

Problem przemocy

Kolejna część raportu stanowi próbę oszacowania skali problemu przemocy wśród dorosłych mieszkańców gminy Wołomin. Poniższy wykres przedstawia odpowiedzi ankietowanych na pytanie o znajomość kogoś w swoim otoczeniu, kto jest osobą doświadczającą przemocy w swoim domu. Twierdzącej odpowiedzi udzieliło 17,2% osób. Jak wynika z odpowiedzi badanych 8,1% zna jedną taką osobę, 7,8% – kilka (do 10 osób), natomiast 1,3% – wiele takich osób, tj. powyżej 10. 21,5% respondentów miało trudność w udzieleniu jednoznacznej odpowiedzi.

Wykres 15. Czy zna Pan/i w swoim otoczeniu kogoś, kto jest osobą doświadczającą przemocy domowej? N=307

Badani deklarujący znajomość w swoim otoczeniu osób, które doświadczają przemocy domowej, zostali zapytani o to, kim jest osoba jej doświadczająca. Zdecydowana większość respondentów stwierdziła, że są nimi osoby dorosłe mające 18-60 lat – 38 osób, tj. 71,7%. Mniejszy odsetek ankietowanych wskazał na dzieci, tj. osoby do 18 roku życia – 24 badanych, tj. 45,3% oraz osoby starsze (powyżej 60 roku życia) – 7 osób, tj. 13,2%.

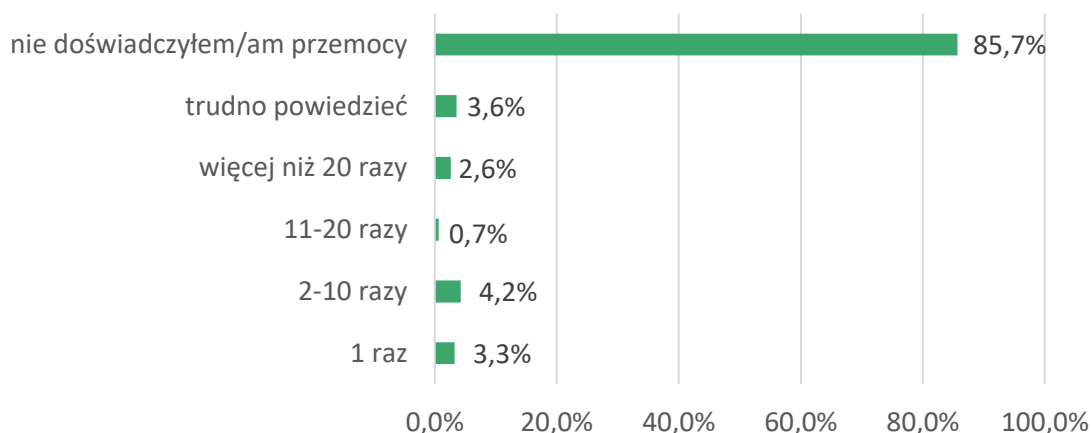
Tabela 14. Kim jest osoba, która doświadcza przemocy domowej? N=53

Odpowiedź	%	Liczba odp.
dzieckiem do 18 roku życia	45,3%	24
osobą dorosłą mającą 18-60 lat	71,7%	38
osobą starszą, powyżej 60 roku życia	13,2%	7

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Skala problemu przemocy w gminie Wołomin została zweryfikowana również dzięki odpowiedziom respondentów na pytanie o to, jak często w okresie ostatnich 12 miesięcy przed badaniem, doświadczali zjawiska przemocy domowej. Z zebranych danych wynika, że w tym okresie przemocy doznało 10,8% badanych, z czego 3,3% osób jednokrotnie, 4,2% wskazało na częstotliwość 2-10 razy, 0,7% – 11-20 razy, a 2,6% – więcej niż 20 razy. 3,6% respondentów miało trudność w udzieleniu odpowiedzi na to pytanie.

Wykres 16. Jak często w okresie ostatnich 12 miesięcy zdarzyło się Panu/i doświadczyć przemocy w swoim domu? N=307

Mieszkańcy, którzy przyznali, że doznali przemocy w ciągu ostatniego roku, zostali następnie poproszeni o określenie jej rodzaju. Z deklaracji ankietowanych wynika, że wszyscy z nich doświadczyli przemocy psychicznej (33 osoby, tj. 100,0%). 13 ankietowanych wskazało na zaniedbanie (39,4%), po 12 osób na przemoc fizyczną i ekonomiczną (po 36,4%), natomiast 3 respondentów na przemoc seksualną (9,1%). 11 ankietowanych nie potrafiło określić, jakiego rodzaju przemocy doznało (33,3%).

Tabela 15. Jakiego rodzaju przemocy Pan/i doznał/a w ciągu ostatnich 12 miesięcy? N=33

Odpowiedź	%	Liczba odp.
przemoc psychiczna	100,0%	33
zaniedbanie	39,4%	13
przemoc fizyczna	36,4%	12
przemoc ekonomiczna	36,4%	12
nie wiem	33,3%	11
przemoc seksualna	9,1%	3

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Zapytaliśmy respondentów również o to, kto stosował wobec nich przemoc. Analiza materiału badawczego wykazała, że 21 ankietowanych doznało przemocy ze strony męża/żony (63,6%), 9 osób wskazało na inne osoby, w tym m.in. *szefa, byłego partnera i kuratora* (27,3%), po 8 badanych zadeklarowało doznanie przemocy ze strony taty oraz partnera/partnerki (po 24,2%), 7 odpowiedzi dotyczyło mamy (21,2%), natomiast po 6 – rodzeństwa i dalszych członków rodziny (po 18,2%). 5 respondentów doznało przemocy ze strony dzieci (15,2%), a 3 osoby wskazały na dziadków (9,1%).

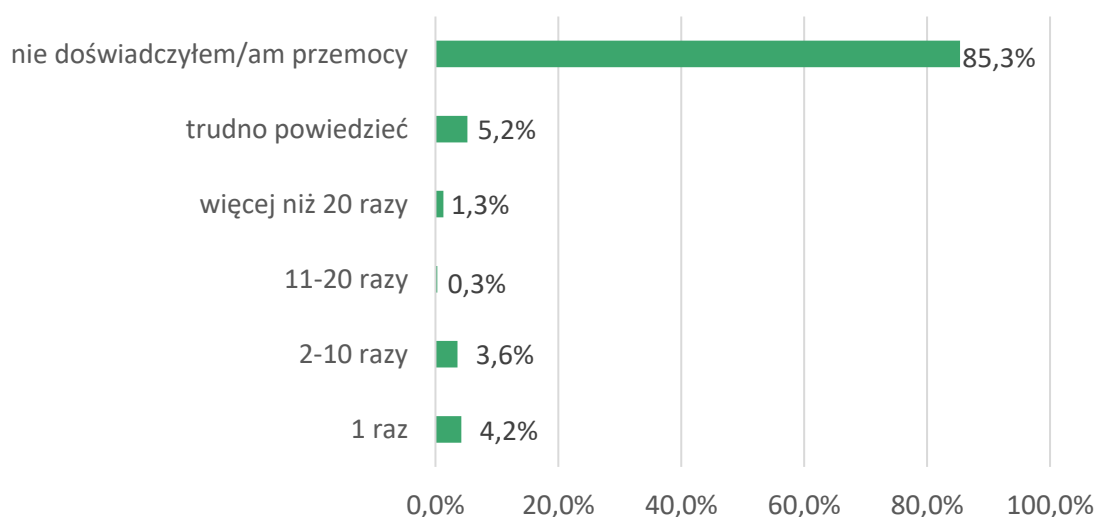
Tabela 16. Kto stosował wobec Pana/i przemoc? N=33

Odpowiedź	%	Liczba odp.
mąż/żona	63,6%	21
inne osoby	27,3%	9
tata	24,2%	8
partner/partnerka	24,2%	8
mama	21,2%	7
rodzeństwo	18,2%	6
dalsi członkowie rodziny	18,2%	6
dziecko/dzieci	15,2%	5
dziadkowie	9,1%	3

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Zebrane w procesie badawczym dane pokazują, iż do stosowania przemocy w ciągu ostatnich 12 miesięcy poprzedzających badanie przyznało się 9,4% ankietowanych, z czego 4,2% respondentów wskazało, że miało to miejsce 1 raz, 3,6% podało częstotliwość 2-10 razy, 0,3% – 11-20 razy, natomiast więcej niż 20 razy w ciągu ostatniego roku przemocy doświadczyło 1,3% badanych.

Wykres 17. Jak często w ciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji, w której zastosował/a Pan/i przemoc wobec członka swojej rodziny? N=307

W dalszej kolejności poproszono badanych mieszkańców o określenie, jakiego rodzaju przemoc zastosowali. Wśród najczęstszych deklaracji znalazła się przemoc psychiczna (23 osoby, tj. 79,3%), następnie przemoc fizyczna (12 osób, tj. 41,4%), natomiast po 8 wskazań padło na przemoc ekonomiczną i zaniedbanie (po 27,6%). 13 osób nie potrafiło określić rodzaju stosowanej przemocy (44,8%), z kolei 3 badanych zastosowało przemoc seksualną (10,3%).

Tabela 17. Jakiego rodzaju przemoc Pan/i zastosował/a w ciągu ostatnich 12 miesięcy? N=29

Odpowiedź	%	Liczba odp.
przemoc psychiczna	79,3%	23
nie wiem	44,8%	13
przemoc fizyczna	41,4%	12
przemoc ekonomiczna	27,6%	8
zaniedbanie	27,6%	8
przemoc seksualna	10,3%	3

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Jak wynika z odpowiedzi respondentów, 25 badanych deklarujących stosowanie przemocy, kierowało ją w stronę dziecka/dzieci (86,2%), a 15 – wobec męża/żony (51,7%). Po 4 ankietowanych wskazało na stosowanie jej w stosunku do partnera/partnerki i innych, bliżej nieokreślonych osób (po 13,8%). Pojedyncze odpowiedzi dotyczyły również mamy, taty i dziadków (po 3,4%).

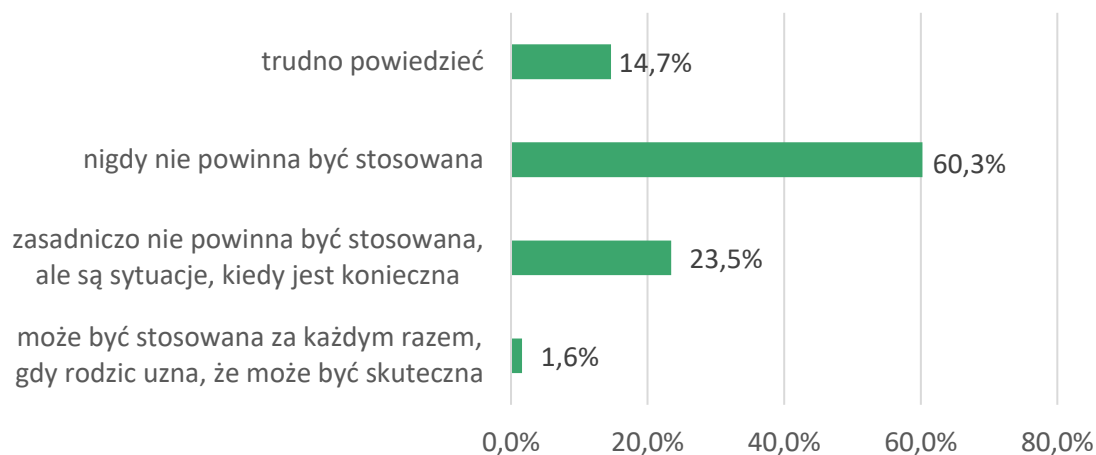
Tabela 18. W stosunku do kogo zastosował/a Pan/i zachowanie przemocowe? N=29

Odpowiedź	%	Liczba odp.
dziecka/dzieci	86,2%	25
męża/żony	51,7%	15
partnera/partnerki	13,8%	4
innych osób	13,8%	4
rodzeństwa	10,3%	3
dalszych członków rodziny	10,3%	3
mamy	3,4%	1
taty	3,4%	1
dziadków	3,4%	1

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

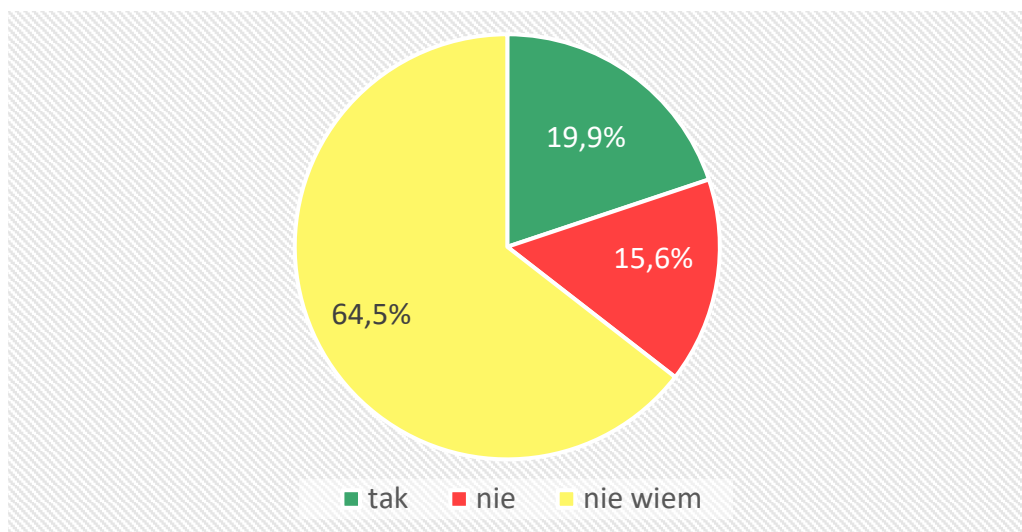
Kolejną analizowaną kwestią była opinia dorosłych mieszkańców Gminy na temat stosowania kar fizycznych (np. „klapsów”) w stosunku do dzieci. W odniesieniu do prezentowanych danych warto zwrócić uwagę, że wśród części respondentów występuje tolerancja przemocy jako metody wychowawczej – 1,6% badanych twierdzi, że stosowanie kar fizycznych jest metodą wychowawczą, która może być stosowana za każdym razem, gdy rodzic uzna, że może być skuteczna, natomiast 23,5% ankietowanych uważa, że kary fizyczne zasadniczo nie powinny być stosowane, ale są sytuacje, kiedy są konieczne. 60,3% mieszkańców negatywnie ocenia tego typu zachowanie, a trudności z jednoznacznym ustosunkowaniem się do tego pytania przejawiało 14,7% badanych.

Wykres 18. Czy Pana/i zdaniem stosowanie kar fizycznych (np. „klaps”) jest metodą wychowawczą, która: N=307

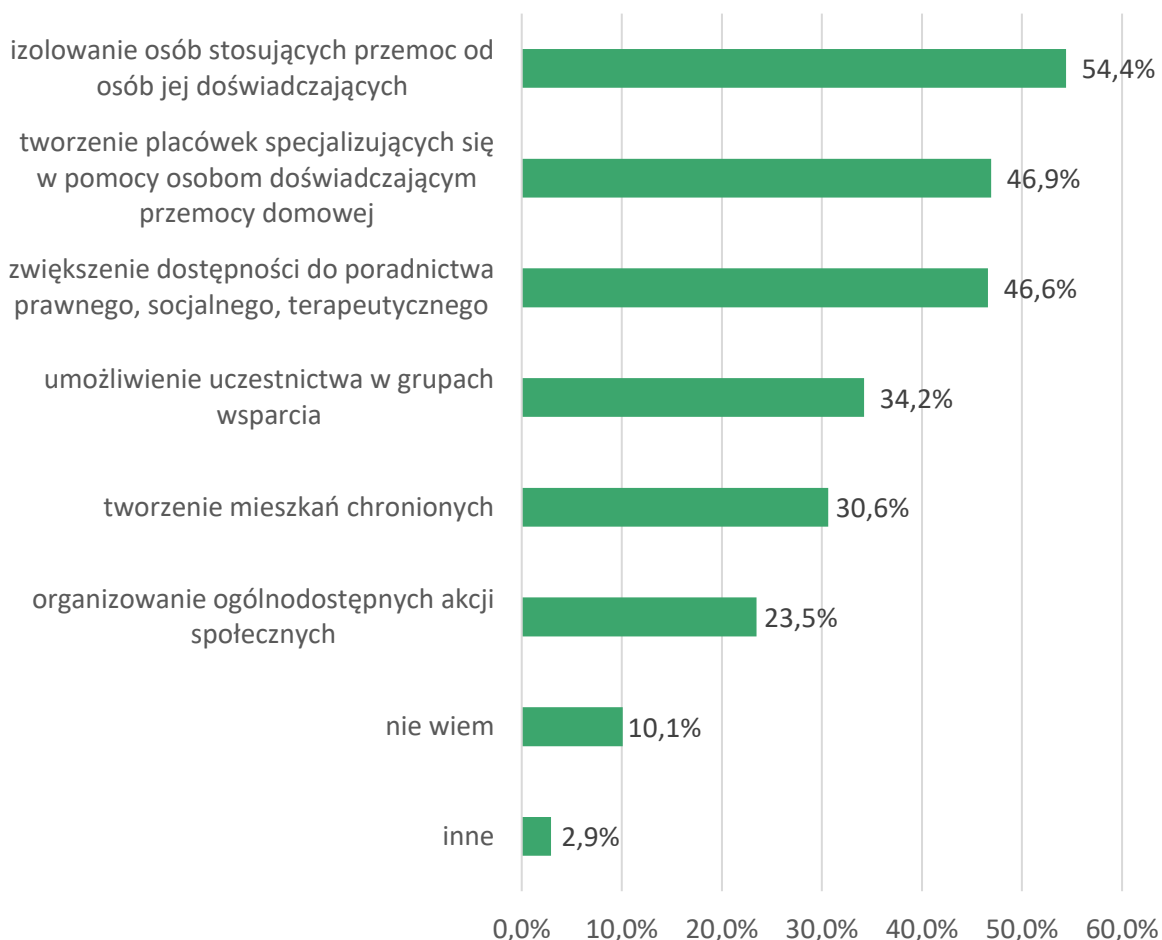
Dorośli mieszkańcy zostali również poproszeni o oszacowanie skali istotności problemu przemocy domowej na terenie Gminy. 64,5% ankietowanych deklaruje brak wiedzy w tym zakresie. Problem przemocy domowej jako istotny na terenie Gminy oceniło 19,9% badanych, natomiast 15,6% respondentów jest przeciwnego zdania.

Wykres 19. Czy postrzega Pan/i przemoc domową jako znaczny problem występujący na terenie Gminy? N=307

Następnie dorośli mieszkańcy zostali poproszeni o wskazanie zadań, które w ich opinii byłyby najskuteczniejsze wobec osób doświadczających przemocy domowej. Zebrany materiał badawczy wykazał, że za najważniejsze uznano izolowanie osób stosujących przemoc od osób jej doświadczających (54,4%), tworzenie placówek specjalizujących się w pomocy osobom doświadczającym przemocy domowej (46,9%) oraz zwiększenie dostępności do poradnictwa, zarówno prawnego, socjalnego, jak i terapeutycznego (46,6%). Ponadto 34,2% badanych jako istotne wskazało umożliwienie uczestnictwa w grupach wsparcia, 30,6% – tworzenie mieszkań chronionych (obecnie treningowych lub wspomaganych), natomiast 23,5% ankietowanych wskazało na organizowanie ogólnodostępnych akcji. Brak wiedzy w tym zakresie wykazało 10,1% respondentów. Wśród innych odpowiedzi mieszkańcy wskazywali na m.in. na: *karę pozbawienia wolności, prace społeczne, budowanie powszechnej świadomości na temat mechanizmów przemocy i dostępu do pomocy w sytuacjach kryzysowych, reagowanie służb na zgłoszenia sąsiadów, pomoc psychologa, a także kampanie edukacyjne z informacją, jak sobie radzić i gdzie szukać, otoczenie poszkodowanej osoby wsparciem* (2,9%).

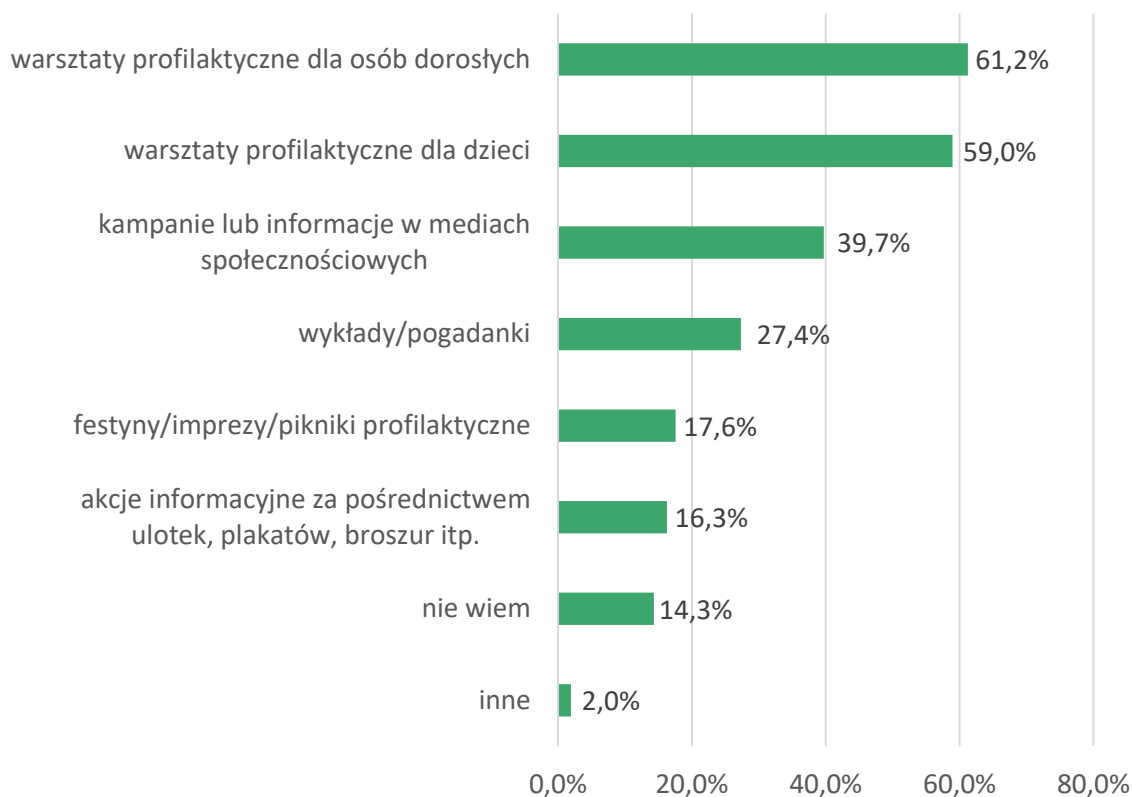
Wykres 20. Jakie działania według Pana/i byłyby najskuteczniejsze wobec osób doświadczających przemocy domowej? N=307

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

W opinii większości mieszkańców, którzy wzięli udział w badaniu ankietowym najlepsze efekty w przeciwdziałaniu przemocy domowej na terenie Gminy przyniosą warsztaty profilaktyczne, zarówno te skierowane do osób dorosłych (61,2%), jak i dzieci (59,0%). Istotne zdaniem badanych wydaje się być organizowanie kampanii lub zamieszczanie informacji w mediach społecznościowych (39,7%) oraz wykładów/pogadek (27,4%). Średnio co szósty respondent wskazał na organizowanie festynów, imprez i pikników profilaktycznych (17,6%) oraz prowadzenie akcji informacyjnych za pośrednictwem ulotek, plakatów broszur itp. (16,3%). 2,0% ankietowanych wyróżniło inne formy działań, wśród których wskazano na *niedopuszczanie do eksponowania stanowisk i do kandydowania w wyborach osób stosujących przemoc w rodzinach, ujawnianie takich zdarzeń, wsparcie terapeuty, grupy wsparcia, psychologa itd. oraz zmiana prawa i realna pomoc ofiarom przemocy*. 14,3% uczestników badania nie posiada wiedzy w tym zakresie.

Wykres 21. Poniżej wymieniono różne formy działań profilaktycznych. Które z nich według Pana/i przyniosą najlepsze efekty, jeśli chodzi o zapobieganie przemocy domowej? N=307

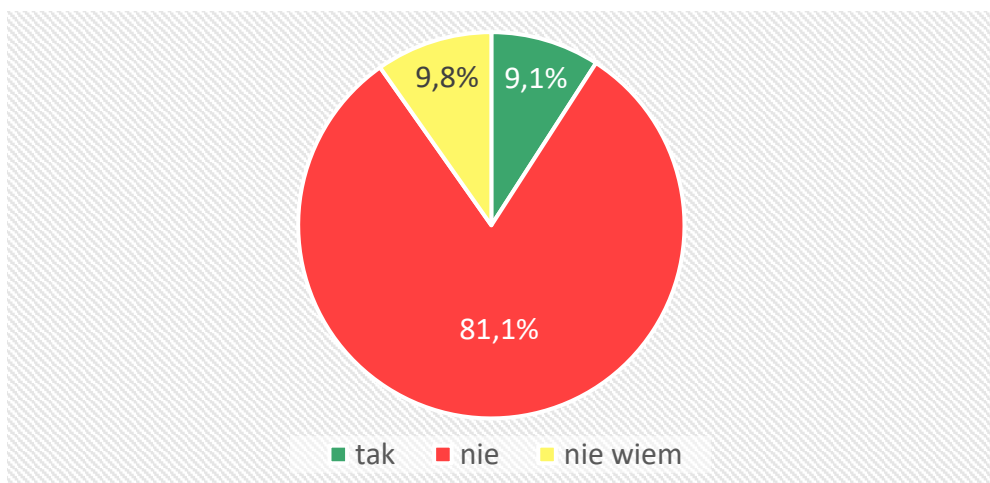

**Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Cyberprzemoc

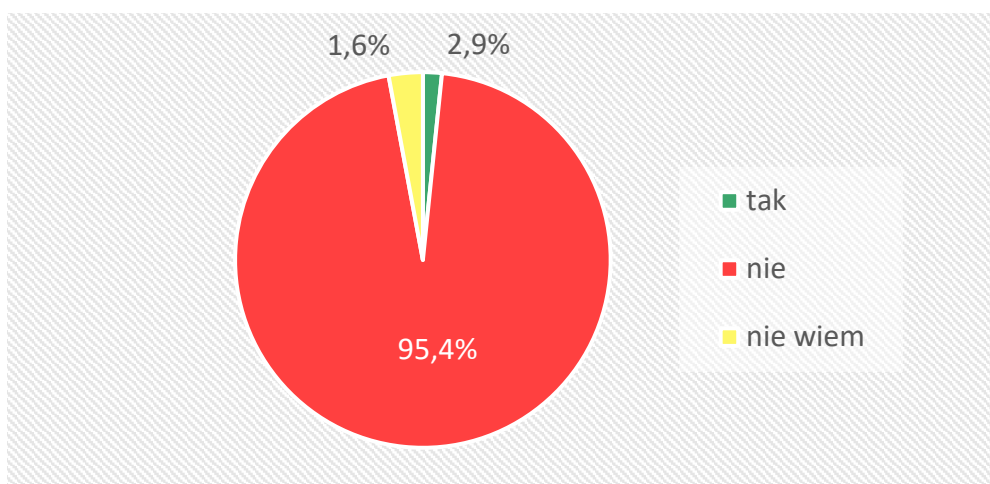
Kolejne pytania dotyczyły doznawania cyberprzemocy przez mieszkańców Gminy. Jak wynika z uzyskanych danych, tego rodzaju przemocy doświadczyło w ciągu ostatnich 12 miesięcy 9,1% badanych, a 9,8% respondentów nie potrafiło jednoznacznie określić, czy doświadczyło cyberprzemocy.

Wykres 22. Czy doświadczył/a Pan/i w przeciągu ostatnich 12 miesięcy cyberprzemocy (czyli przemocy w Internecie)? N=307

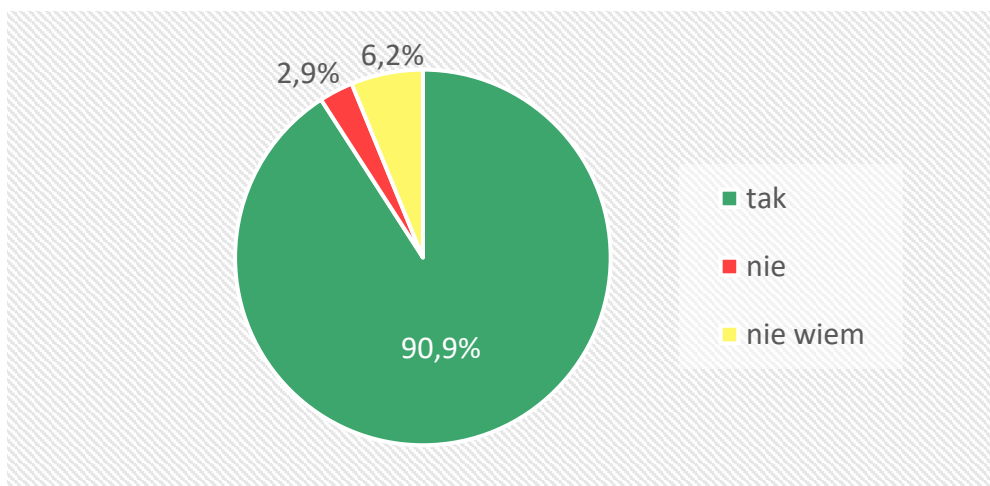
Ostatnie z pytań zadanych dorosłym mieszkańcom Gminy było analogiczne do poprzedniego, natomiast tym razem dotyczyło stosowania cyberprzemocy przez respondentów w ciągu ostatnich 12 miesięcy. Do stosowania przemocy w tym czasie przyznało się 2,9% ankietowanych, a 1,6% osób miało trudności z określeniem swojego stanowiska w tej sprawie i wybrało odpowiedź „trudno powiedzieć”. Przeważająca większość badanych zadeklarowała, że nie stosowała cyberprzemocy w omawianym czasie (95,4%).

Wykres 23. Czy stosował/a Pan/i w przeciągu ostatnich 12 miesięcy cyberprzemoc (czyli przemoc w Internecie)? N=307

Dorośli mieszkańcy gminy Wołomin zostali na sam koniec zapytani o to, czy ich zdaniem przemoc domowa jest przestępstwem. Zdecydowana większość badanych odpowiedziała na to pytanie twierdząco (90,9%), natomiast 2,9% ankietowanych udzieliło odpowiedzi przeczącej. Ponadto, 6,2% respondentów nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi, ze względu na brak wiedzy w tym zakresie.

Wykres 24. Czy Pana/i zdaniem przemoc domowa jest przestępstwem? N=307

CELE, ZADANIA I REALIZATORZY PROGRAMU

Celem głównym Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Wołomin na lata 2024-2030 jest:

Rozwój lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej, przy ścisłej współpracy wszelkich podmiotów zaangażowanych w działania pomocowe i profilaktyczne z zakresu przemocy.

Cel ten będzie realizowany w następujących obszarach:

-
01 Prowadzenie profilaktycznej i edukacyjnej działalności społecznej oraz diagnozowanie skali i charakteru zjawiska przemocy na terenie Gminy.
-
02 Zapewnienie odpowiedniego wsparcia i pomocy osobom doznającym przemocy domowej oraz zapewnienie im ochrony.
-
03 Podejmowanie skutecznych oddziaływań względem osób stosujących przemoc domową.
-
04 Regularne podnoszenie kompetencji oraz rozwijanie i doskonalenie umiejętności służb i przedstawicieli podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

1. Prowadzenie profilaktycznej i edukacyjnej działalności społecznej oraz diagnozowanie skali i charakteru zjawiska przemocy na terenie Gminy.

lp.	zadanie	wskaźnik	realizatorzy
1.	Prowadzenie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzanie ich wykonania właściwym podmiotom.	Liczba zainicjowanych działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych.	ZI, UM.
2.	Rozpowszechnianie informacji na temat miejsc/osób udzielających pomocy i wsparcia w przypadku doświadczenia lub stosowania przemocy.	Liczba działań podjętych w celu rozpowszechnienia informacji.	ZI, UM, KPP, GKRPA, OPS, NGO, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia.
3.	Organizowanie, prowadzenie i udział w kampaniach na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.	Liczba zrealizowanych kampanii na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.	ZI, UM, KPP, GKRPA, OPS, NGO, placówki oświatowe, ŚŚ.
4.	Edukacja dzieci i młodzieży na temat rodzajów i form przemocy oraz zagrożeń wynikających z przemocy domowej, rówieśniczej i cyberprzemocy.	Liczba zrealizowanych programów/warsztatów.	UM, placówki oświatowe, ŚŚ.
5.	Budowa świadomości mieszkańców na temat przemocy domowej oraz związanych z nią innych problemów, poprzez dystrybucję materiałów edukacyjno-profilaktycznych, organizację pogadanek oraz zamieszczanie informacji w mediach lokalnych.	Liczba zakupionych materiałów edukacyjnych. Liczba informacji zamieszczonych w mediach lokalnych o tematyce przeciwdziałania przemocy domowej.	ZI, UM, KPP, OPS.

6.	Organizowanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, w tym kontynuacja działalności placówek wsparcia dziennego (światlic środowiskowych).	Liczba dostępnych miejsc spędzania czasu wolnego.	UM, MDK, MBP, OSiR, ŚŚ, placówki oświatowe, NGO.
7.	Diagnozowanie i monitorowanie problemu przemocy na terenie Gminy poprzez cykliczne przeprowadzanie badań społecznych wśród mieszkańców i uczniów szkół.	Liczba osób objętych badaniem w ramach diagnozy problemu przemocy.	OPS, UM, placówki oświatowe.
8.	Prowadzenie poradnictwa, przede wszystkim poprzez działania edukacyjne ukierunkowane na wzmocnienie funkcji opiekuńczych i wychowawczych, alternatywnych wobec stosowania przemocy, jak również dotyczące wzrostu kompetencji rodziców i opiekunów w środowisku zagrożonym przemocą domową.	Liczba placówek prowadzących poradnictwo w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.	UM, placówki oświatowe, PCPR.
		Liczba osób, którym udzielono porad.	
9.	Współpraca z mediami oraz sektorem NGO w celu upowszechniania informacji dotyczących możliwości i form uzyskania pomocy.	Liczba opracowanych materiałów informacyjnych.	OPS, ZI, UM, NGO, media lokalne.

2. Zapewnienie odpowiedniego wsparcia i pomocy osobom doznającym przemocy domowej oraz zapewnienie im ochrony.

lp.	zadanie	wskaźnik	realizatorzy
1.	Udzielanie schronienia osobom doświadczającym przemocy domowej.	Liczba osób korzystających ze schronienia.	ZI, OPS, PCPR.
2.	Zapewnienie osobom doznającym przemocy dostępu do bezpłatnej pomocy, w szczególności w formie: poradnictwa psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego, interwencji kryzysowej oraz pomocy medycznej.	Liczba porad udzielonych osobom doznającym przemocy. Liczba osób, które skorzystały z pomocy w formie bezpłatnego poradnictwa.	ZI, GKRPA, OPS, UM, NGO, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia.
3.	Udzielanie pomocy rodzinom dotkniętym problemem przemocy domowej poprzez realizację procedury „Niebieskie Karty”.	Liczba wszczętych/zakończonych procedur. Liczba rodzin objętych procedurą.	ZI, GKRPA, OPS, KPP, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia, ŚŚ.
4.	Wsparcie socjalne rodzin, w których występuje problem przemocy domowej.	Liczba rodzin, które objęto pracą socjalną.	OPS.
5.	Objęcie rodzin, w których występują problemy opiekuńczo-wychowawcze wsparciem asystenta rodziny.	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny.	OPS.
6.	Zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom doznającym przemocy domowej poprzez umieszczanie ich w pieczy zastępczej oraz zabezpieczenie środków na ich pobyt.	Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, z powodu przemocy domowej.	PCPR, OPS.
7.	Kontynuowanie działalności podmiotów udzielających wsparcia	Liczba osób objętych wsparciem PIK.	UM, OPS, OPTU.

	osobom uwikłanym w problem przemocy domowej, w związku z uzależnieniem członka rodziny.	Liczba osób objętych wsparciem OPTU.	
8.	Kontynuowanie działalności Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup diagnostyczno-pomocowych powołanych do realizacji procedur „Niebieskie Karty”.	Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego.	ZI.
		Liczba funkcjonujących w danym roku grup diagnostyczno-pomocowych.	
9.	Współpraca między samorządem a organizacjami pozarządowymi w zakresie pomocy osobom doznającym przemocy domowej.	Liczba zrealizowanych projektów w zakresie pomocy osobom doznającym przemocy domowej.	UM, NGO.
10.	Realizacja programów terapeutycznych i pomocy psychologicznej, pedagogicznej, prawnej, socjalnej, rodzinnej dla osób doznających przemocy domowej.	Liczba opracowanych/zrealizowanych programów terapeutycznych dla osób doznających przemocy domowej.	OPS, OPTU, PIK, PPP, NGO.
11.	Tworzenie warunków umożliwiających osobom doznającym przemocy domowej otrzymanie w pierwszej kolejności lokali socjalnych.	Liczba lokali socjalnych przyznanych w pierwszej kolejności osobom doznającym przemocy domowej.	UM.

3. Podejmowanie skutecznych oddziaływań względem osób stosujących przemoc domową.

lp.	zadanie	wskaźnik	realizatorzy
1.	Informowanie osób stosujących przemoc domową o konsekwencjach podejmowanych przez nich czynów oraz zobowiązanie ich do podejmowania działań zmierzających do zaprzestania stosowania przemocy, w tym do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych i/lub psychologiczno-terapeutycznych.	Liczba osób skierowanych do uczestnictwa w programach. Liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta – D”.	ZI.
2.	Kierowanie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych i/lub psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową.	Liczba osób, które podjęły udział w programach.	ZI.
3.	Motywowanie i/lub kierowanie na leczenie odwykowe osób uzależnionych, stosujących przemoc domową.	Liczba osób skierowanych na leczenie odwykowe.	GKRPA.
4.	Izolowanie osób stosujących przemoc domową poprzez uniemożliwienie im korzystania ze wspólnie zajmowanego z członkami rodziny mieszkania oraz zakaz zbliżania się do jego otoczenia i miejsc, w których osoba zwykle lub regularnie przebywa.	Liczba interwencji związanych z naruszeniem zakazu zbliżania, kontaktowania się lub wstępu, przez osobę stosującą przemoc domową.	KPP.
5.	Podejmowanie działań wobec osób stosujących przemoc, które nie podjęły uczestnictwa w obowiązkowym programie korekcyjno-edukacyjnym lub psychologiczno-terapeutycznym.	Liczba złożonych zawiadomień o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia.	ZI, KPP.

6.	Rozpowszechnianie informatorów zawierających aktualne bazy teleadresowe instytucji, podmiotów oraz organizacji pozarządowych, które realizują wszelkie działania adresowane do osób stosujących przemoc domową.	Liczba przekazanych materiałów.	UM, ZI, OPS.
7.	Podejmowanie działań wobec osób stosujących przemoc domową, w tym w ramach procedury „Niebieskie Karty”.	Liczba osób stosujących przemoc domową objętych procedurą „Niebieskie Karty”.	ZI, OPS, KPP.
8.	Działanie i współpraca służb w zakresie monitorowania zachowań osób uprzednio skazanych za stosowanie przemocy domowej, w tym wymiana informacji między nimi.	Liczba wniosków o nałożenie obowiązku uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych.	ZI, OPS, jednostki prokuratury.

4. Regularne podnoszenie kompetencji oraz rozwijanie i doskonalenie umiejętności służb i przedstawicieli podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

lp.	zadanie	wskaźnik	realizatorzy
1.	Udział w szkoleniach, warsztatach, konferencjach, itp. z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej, przedstawicieli wszystkich instytucji oraz organizacji zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy domowej.	Liczba osób uczestniczących w szkoleniach/ seminariach/ konferencjach.	ZI, OPS, GKRPA, KPP, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia, NGO.
2.	Uczestnictwo nowo powołanych członków ZI w obowiązkowym szkoleniu.	Liczba członków ZI uczestniczących w szkoleniu.	ZI.
3.	Uczestnictwo członków grup diagnostyczno-pomocowych w szkoleniach, w szczególności w zakresie pracy z osobą doznającą przemocy domowej oraz osobą stosującą przemoc domową.	Liczba członków grup diagnostyczno-pomocowych, uczestniczących w szkoleniach. Liczba przeprowadzonych szkoleń.	ZI, OPS.
4.	Opracowanie diagnoz potrzeb szkoleniowych członków zespołu interdyscyplinarnego oraz grup diagnostyczno-pomocowych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.	Liczba diagnoz potrzeb szkoleniowych.	UM, OPS.
5.	Zapewnienie członkom Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup diagnostyczno-pomocowych dostępu do superwizji, jako systemu wsparcia dla osób pracujących bezpośrednio z osobami uwięzłymi w przemoc domową.	Liczba osób korzystających ze wsparcia w postaci superwizji.	OPS.

ADRESACI PROGRAMU

Program skierowany jest do:

- mieszkańców gminy Wołomin, w tym osób zagrożonych wystąpieniem problemu przemocy domowej,
- osób doznających przemocy domowej,
- osób stosujących przemoc domową,
- świadków przemocy domowej,
- instytucji oraz osób zawodowo zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej.

PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU

Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Wołomin na lata 2024-2030 zakłada:

- zmianę biernych postaw społeczności lokalnej względem zjawiska przemocy domowej,
- podniesienie jakości funkcjonowania rodzin, w tym promowanie metod wychowawczych bez użycia przemocy,
- poszerzanie dostępności i skuteczności pomocy dla osób doznających przemocy,
- wzmocnienie efektywności działań ukierunkowanych na osoby stosujące przemoc domową,
- wzrost liczby działań dotyczących profesjonalnej pomocy w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Zadania realizowane w ramach Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Wołomin na lata 2024-2030 finansowane będą z budżetu Gminy, w tym budżetu OPS oraz ze środków pozyskanych z innych źródeł.

EWALUACJA I MONITORING PROGRAMU

Celem ewaluacji jest oszacowanie stopnia osiągnięcia zakładanych celów i rezultatów. Wyniki ewaluacji okresowej służą również ewentualnym modyfikacjom dokumentów programowych, a dostarczone za jej sprawą informacje powinny być wykorzystane przy przygotowaniu Programu w następnym okresie programowania.

Cele badawcze ewaluacji Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej powinny opierać się na:

- ocenie procesu realizacji działań i osiągniętych efektów Programu,
- ocenie wdrażania i zarządzania Programem, w tym współpracy interdyscyplinarnej,
- opracowaniu rekomendacji do stworzenia kontynuacji Programu.

W ramach ewaluacji należy przyjąć przynajmniej jedną z niżej wymienionych technik badawczych, tj.:

- analizę dokumentów,
- badanie ankietowe adresatów Programu,
- badanie poprzez zogniskowany wywiad grupowy realizatorów Programu.

Przyjęte kryteria ewaluacji Programu to:

- a) **Kryterium skuteczności** (plan a wykonanie) – rozumiane jako stopień realizacji zaplanowanych celów i efektów Programu. Ocena pod kątem kryterium skuteczności skupi się głównie na ocenie wdrożenia działań w stosunku do założonego planu i osiągnięcia wskaźników rezultatów.
- b) **Kryterium efektywności** – ocena sprawności wdrażania i prawidłowości zarządzania Programem, w tym pod kątem zgodności z harmonogramem, ewentualnych trudności w jego realizacji, przepływu informacji między realizatorami.

- c) **Kryterium użyteczności** – ocena dopasowania założeń Programu do potrzeb jego odbiorców i realizatorów.
- d) **Kryterium trafności** – rozumiane jako stopień, w jakim zaplanowane cele odpowiadają zidentyfikowanemu problemom.

Proces wdrażania założonych w niniejszym Programie działań i celów oraz informacja o aktywności Zespołu Interdyscyplinarnego w danym roku, będą przedmiotem corocznych sprawozdań przedkładanych Burmistrzowi Wołomina przez Dyrektora Ośrodka Pomocy Społecznej w Wołominie. Za koordynowanie realizacji Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Wołomin na lata 2024-2030 odpowiedzialny jest Dyrektor Ośrodka Pomocy Społecznej w Wołominie.

Realizacja Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Wołomin na lata 2024-2030 obejmować będzie cztery etapy, przedstawione w kolejnej tabeli.

Tabela 19. Harmonogram wdrażania Programu.

etap	wyszczególnienie	termin realizacji
etap I	Podjęcie uchwały przez Radę Miejską w Wołominie o przyjęciu do realizacji „Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Wołomin na lata 2024-2030”.	II kwartał 2024 r.
etap II	Koordynacja realizacji zadań objętych Programem.	II kwartał 2024 r. – IV kwartał 2030 r.
etap III	Monitoring.	corocznie w okresie od 2024 r. do 2030 r.
etap IV	Ewaluacja Programu.	I kwartał 2031 r.

Źródło: Opracowanie własne.

WNIOSKI I PODSUMOWANIE

Zjawisko przemocy domowej jest problemem dotyczącym rodziny na całym świecie. Zdiagnozowanie jego skali jest szczególnie trudne ze względu na czynniki takie jak m.in. wstyd, ukrywanie aktów przemocy domowej przez rodziny oraz ich najbliższe środowisko, a także lęk osób doświadczających przemocy przed ich oprawcami. Tworzenie programów przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doświadczających przemocy domowej ma na celu udzielanie kompleksowej pomocy osobom uwikłanym w problem przemocy domowej, przez które rozumie się osoby doświadczające przemocy, stosujące ją oraz jej świadków. Realizacja zadań w tym zakresie nie byłaby możliwa, gdyby nie zintegrowane działania wszystkich instytucji i specjalistów zaangażowanych w rozwiązywanie problemu przemocy domowej. Innym czynnikiem mającym znaczący wpływ na ograniczanie skali zjawiska przemocy jest świadomość społeczna. W związku z tym edukacja społeczności z terenu gminy Wołomin stanowi szansę na zmniejszenie tolerancji dla przemocy. Należy również pamiętać, aby podejmowane działania interwencyjne wobec osób doświadczających, jak i stosujących przemoc nie ograniczały się wyłącznie do rozmowy z psychologiem, ale pociągały za sobą szereg działań długofalowych, takich jak trwałe zmiany w postępowaniu osób stosujących przemoc domową, prawidłowe funkcjonowanie społeczne oraz emocjonalne osób doświadczających przemocy domowej itp.

Cele i zadania zawarte w Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Wołomin na lata 2024-2030, realizowane w porozumieniu podmiotów funkcjonujących na terenie Miasta z najwyższą rzetelnością, powinny pociągać za sobą pozytywne skutki, w postaci rozwiniętego i efektywnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej.

SPIS RYSUNKÓW, TABEL I WYKRESÓW

Spis rysunków

Rysunek 1. Płeć: N=894	23
Rysunek 2. Płeć: N=307	36

Spis tabel

Tabela 1. Dane na temat zasobów instytucjonalnych umożliwiających realizację Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej wraz z obszarami ich działania.....	14
Tabela 2. Liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu przemocy w rodzinie w gminie Wołomin w latach 2020-2022 oraz ich udział w ogóle korzystających z pomocy społecznej.....	17
Tabela 3. Dane dotyczące działań Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych w latach 2020-2022	18
Tabela 4. Liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty” przez poszczególne podmioty oraz zakończonych procedur w latach 2020-2022.....	19
Tabela 5. Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” w latach 2020-2022.....	20
Tabela 6. Liczba wniosków dotyczących bezpieczeństwa dzieci w gminie Wołomin na przestrzeni lat 2020-2022.....	21
Tabela 7. Liczba osób dotkniętych przemocą, z którymi kontaktowała się Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2020-2022	22
Tabela 8. Kto stosował wobec Ciebie przemoc? N=343	26
Tabela 9. Jakiego rodzaju przemocy doznałeś/aś? N=302	27
Tabela 10. Jakiego rodzaju przemoc zastosowałeś/aś? N=219	28
Tabela 11. Wobec kogo zdarzyło Ci się stosować przemoc? N=201.....	28
Tabela 12. Kto stosował przemoc w Twoim domu (kiedy byłeś/aś jej świadkiem)? N=156....	29
Tabela 13. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy doznawałeś/aś i/lub stosowałeś/aś cyberprzemoc (np. wyzywanie, podszywanie się, ośmieszanie/poniżanie, grożenie/ straszenie, szantażowanie, wyłudzenie pieniędzy, rozsyłanie ośmieszających zdjęć/filmów)? N=757.....	33
Tabela 14. Kim jest osoba, która doświadcza przemocy domowej? N=53	38
Tabela 15. Jakiego rodzaju przemocy Pan/i doznał/a w ciągu ostatnich 12 miesięcy? N=33 .	39
Tabela 16. Kto stosował wobec Pana/i przemoc? N=33	40
Tabela 17. W stosunku do kogo zastosował/a Pan/i zachowanie przemocowe? N=29	41
Tabela 18. Jakiego rodzaju przemoc Pan/i zastosował/a w ciągu ostatnich 12 miesięcy? N=29	41
Tabela 19. Harmonogram wdrażania Programu.	58

Wykres 1. Klasa: N=894	24
Wykres 2. Wiek: N=894	24
Wykres 3. Jakie zachowanie jest Twoim zdaniem przemocą? N=894	25
Wykres 4. Czy zdarzyło Ci się w ciągu ostatnich 12 miesięcy doświadczyć przemocy? N=894	26
Wykres 5. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji, w której zastosowałeś/aś przemoc wobec drugiej osoby? N=894	27
Wykres 6. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło Ci się być świadkiem sytuacji, w której ktoś w Twoim domu stosował przemoc? N=894	29
Wykres 7. Jak często obserwujesz w swojej szkole problem przemocy między uczniami? N=894	30
Wykres 8. Czy uważasz, że w niektórych sytuacjach można użyć przemocy (np. kiedy ktoś Cię zdenerwuje)? N=894	30
Wykres 9. Do kogo zwróciłbyś/abyś się o pomoc, gdybyś Ty lub ktoś z Twojego otoczenia doznawał przemocy domowej lub rówieśniczej? N=894	31
Wykres 10. Czym według Ciebie jest cyberprzemoc? N=894	32
Wykres 11. Czy w przeciągu ostatnich 2 lat brałeś/aś udział w szkolnych zajęciach profilaktycznych dotyczących przemocy domowej, rówieśniczej i cyberprzemocy? N=894...	34
Wykres 12. Jaka forma zajęć profilaktycznych w zakresie przemocy jest według Ciebie najciekawsza/najefektywniejsza? N=894.....	35
Wykres 13. Wiek: N=307	37
Wykres 14. Wykształcenie: N=307	37
Wykres 15. Czy zna Pan/i w swoim otoczeniu kogoś, kto jest osobą doznającą przemocy domowej? N=307	38
Wykres 16. Jak często w okresie ostatnich 12 miesięcy zdarzyło się Panu/i doświadczyć przemocy w swoim domu? N=307	39
Wykres 17. Jak często w ciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji, w której zastosował/a Pan/i przemoc wobec członka swojej rodziny? N=307	40
Wykres 18. Czy Pana/i zdaniem stosowanie kar fizycznych (np. „klaps”) jest metodą wychowawczą, która: N=307	42
Wykres 19. Czy postrzega Pan/i przemoc domową jako znaczny problem występujący na terenie Gminy? N=307	43
Wykres 20. Jakie działania według Pana/i byłyby najskuteczniejsze wobec osób doznających przemocy domowej? N=307	44
Wykres 21. Poniżej wymieniono różne formy działań profilaktycznych. Które z nich według Pana/i przyniosą najlepsze efekty, jeśli chodzi o zapobieganie przemocy domowej? N=307	45
Wykres 22. Czy doświadczył/a Pan/i w przeciągu ostatnich 12 miesięcy cyberprzemocy (czyli przemocy w Internecie)? N=307	46

Wykres 23. Czy stosował/a Pan/i w przeciągu ostatnich 12 miesięcy cyberprzemoc(czyli przemoc w Internecie)? N=307	46
Wykres 24. Czy Pana/i zdaniem przemoc domowa jest przestępstwem? N=307	47

BIBLIOGRAFIA

1. Cyberprzemoc. Włącz blokadę na nękanie. Poradnik dla rodziców. NASK Akademia, Warszawa 2020.
2. Helios J., Jedlecka W., Współczesne oblicza przemocy. Zagadnienia wybrane, Uniwersytet Wrocławski, Wrocław 2017.
3. Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020, 2021 i 2022 rok.
4. Raport o stanie Gminy Wołomin za 2022 rok.
5. Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030 (M.P. 2023 poz.1232).
6. Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych PARPA-G1 za 2020 i 2021 rok.
7. Sprawozdanie z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Wołominie za rok 2020, 2021 i 2022.
8. Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2022 rok.
9. Sprawozdanie z działalności Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Wołominie za rok 2020, 2021 i 2022.
10. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 424).